

21 มิ.ย.65

บันทึกเวทีเยี่ยมชมโรงเรียน ตัวอย่างออนไลน์ ครั้งที่ 2

โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายประถม) กรุงเทพฯ

โรงเรียนตัวอย่าง
ออนไลน์

โครงการครูเพื่อศิษย์ ปี2
(Online PLC Coaching #2)

PLC COACHING

โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายประถม)
กรุงเทพมหานครฯ

**การปรับตัวของโรงเรียนในช่วงวิกฤติ :
บทเรียนจากโควิด - โรงเรียนเพลินพัฒนา**

- จัดทำ ปรับปรุงหลักสูตร พร้อมเครื่องประกอบหลักสูตร
- ระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ
- ทอดบทเรียนการจัดการศึกษาในช่วงโควิด

- มอชกมเขตกมลวราชบวรชัยบวรราชวราชบวรชัย
- ระกอกอม เอนกอม เอนกอม เอนกอม

โดย
คิด คั่น คว่า

เวทีเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่างออนไลน์ ครั้งที่ 2

ประเด็นการเรียนรู้ : การปรับตัวของโรงเรียนในช่วงวิกฤติ : บทเรียนจากโควิด

- กลไก QM1 – QM2 – QM3 (ตามคอนเซ็ปต์)

- ระบบการบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ OLE

โดย โรงเรียนเพลินพัฒนา

วันอังคารที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2565 เวลา 09.00 – 12.30 น.

(ระบบ Zoom Meeting)

เวทีเยี่ยมชม
**โรงเรียนตัวอย่าง
ออนไลน์**

โครงการครูเพื่อศิษย์ฯ ปี2
(Online PLC Coaching #2)

โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายประถม)

โรงเรียนเพลินพัฒนา

กรุงเทพมหานคร

ประเด็นการเรียนรู้ในเวที

การปรับตัวของโรงเรียนในช่วงวิกฤติ : บทเรียนจากโควิด

ผู้นำการเสวนา

ครูศิวัด สุขีวรรณ

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเพลินพัฒนา

ร่วมด้วย

ครูกุลธรีรัตน์ พันธสิริเดช
ครูวิชาการนำจัดการความรู้

ครูพรพินล เกษมโอกาส
ครูคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 2

วันอังคารที่

21

มิถุนายน

2565

เวลา 09.00-12.30 น.

(เข้าร่วม zoom เวลา 08.45 น.)
Meeting ID: 935 8235 7328
Password: 178013

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ ผู้ประสานงาน ดวงใจ มงคลเจริญมิตร 061-224-6151

เวทีเยี่ยมชม
**โรงเรียนตัวอย่าง
ออนไลน์**

โครงการครูเพื่อศิษย์ฯ ปี2
(Online PLC Coaching #2)

โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายประถม)

โรงเรียนเพลินพัฒนา

กรุงเทพมหานคร

การปรับตัวของโรงเรียนในช่วงวิกฤติ : บทเรียนจากโควิด – โรงเรียนเพลินพัฒนา

- จัดทำ ปรับปรุงหลักสูตร พร้อมเครื่องประกอบหลักสูตร
- ระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ
- กออดบทเรียนการจัดการศึกษาในช่วงโควิด

กล่าวเปิดเวที ต้อนรับผู้เข้าร่วม และนำเข้าสู่ประเด็นการเรียนรู้

โดย คุณปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร ผู้จัดการมูลนิธิ สยามกัมมาจล

จากเวทีเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่างครั้งที่ 1 โรงเรียนบ้านปลาตาว จังหวัดเชียงใหม่ เราได้เห็นการใช้นวัตกรรม Makerspace ที่ให้เด็กได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมระดับห้องเรียน เวทีเยี่ยมชมโรงเรียน

ตัวอย่างครั้งนี้เป็นเรื่องต่อเนื่อง เพราะหากมองเรื่องการพัฒนาในห้องเรียน กลไกหรือ Know How จะอยู่ที่ครู ซึ่งหากไม่มีการยึดโยงกลับมาที่โรงเรียน เมื่อครูโยกย้ายหรือไม่อยู่กับโรงเรียนแล้ว กลไกนั้นก็หายไปด้วย และหากผู้บริหารไม่มีนโยบายสนับสนุน ครูก็จะท้อเหี่ยวไม่มีพลังในการพัฒนา

วันนี้ เรามีตัวอย่างของโรงเรียนที่มีระบบบริหารจัดการที่ทำให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมก้าวหน้าและยั่งยืน คือที่ โรงเรียนเพลินพัฒนา ซึ่งมีระบบบริหารจัดการวิชาการที่ได้ทั้งเรื่องของความยั่งยืน และเรื่องการพัฒนาครู พัฒนาเด็ก โรงเรียนเพลินพัฒนาจะมาเล่าให้ฟังว่าทำอย่างไร

ด้วยกลไกแบบนี้ ทำให้เมื่อเวลาเจอสถานการณ์ไม่คาดฝัน หรือภัยคุกคาม (threat) การจัดการวิชาการที่ทำให้ครูได้เรียนรู้อย่างมาก และเรียนรู้ทั้งองค์กร ช่วยทำให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้เร็ว ซึ่งโรงเรียนเพลินพัฒนาจะได้นำกรณีการปรับตัวในสถานการณ์โควิดมาให้คุณ ประกอบด้วย 3 ประเด็นสำคัญ ซึ่งเป็นประเด็นใหญ่ในทุกโรงเรียน

ผู้ที่ได้มาเยี่ยมชมบ้านของโรงเรียนเพลินพัฒนาในวันนี้โชคดีมาก เพราะกลไกของโรงเรียนเพลินพัฒนาการบริหารจัดการที่มีคุณภาพในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ตอบโจทย์ความยั่งยืน และตอบโจทย์การปรับตัวของโรงเรียน

จากนี้เชิญพบกับ ดร.ปาด-ศีลวัต ศุขิลวรรณ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและทีมโรงเรียนเพลินพัฒนา ค่ะ

“การเลือกยุทธศาสตร์เมื่อเผชิญสถานการณ์ COVID”

เวทีย่อยแบบ
โรงเรียนตัวอย่าง
ออนไลน์

โครงการครูเพื่อศิษย์ ปี2
(Online PLC Coaching #2)

PLC COACHING

การเลือกยุทธศาสตร์เมื่อเผชิญสถานการณ์ COVID

ครูศีลวัต สุขิลวรรณ
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเพลินพัฒนา

ครูศีลวัต สุขิลวรรณ (ครูปาด) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนเพลินพัฒนา กล่าวว่า ประเด็นหลักที่จะเสนอเป็น 2 เรื่องที่ผูกพันกัน คือ การเผชิญภาวะวิกฤติ กับ ระบบบริหารคุณภาพ โดยมีตัวเหตุการณ์ คือ สถานการณ์โควิด

โควิดเป็นกรณีศึกษาอย่างหนึ่ง ที่ทำให้มองว่าหากเราต้องเผชิญกับวิกฤติ ซึ่งส่วนตัวมองว่าโลกในศตวรรษนี้คงเต็มไปด้วยวิกฤติ

การนำเสนอในครั้งแรก จะนำเสนอเกี่ยวกับเหตุการณ์ตั้งแต่ช่วงเกิดโควิดและผลกระทบเมืองไทยช่วงต้นปี 2563 มาจนปัจจุบัน

การนำเสนอในครั้งหลัง จะเป็นการขยายความตัวระบบบริหารจัดการคุณภาพ ที่อยู่เบื้องหลังศักยภาพในการปรับตัวของโรงเรียนเพลินพัฒนา

การเลือกยุทธศาสตร์เมื่อเผชิญสถานการณ์ COVID

มีปัจจัยอะไรบ้าง? ในการเลือกยุทธศาสตร์

เมื่อเผชิญกับภัยที่ไม่อาจเข้าใจได้ เช่น COVID เรามีทางเลือก 2 ทางคือ **เชิงรับ** หรือ **เชิงรุก** ซึ่งไม่ว่าจะพยายามผสมผสาน 2 ทางนี้อย่างไร ก็ยากที่จะได้สมดุลพอดี เราต้องดูศักยภาพของตัวเองและสภาพแวดล้อมให้ชัดเจน และเลือกจุดยืนที่แข็งแรง

ปัจจัยที่นำไปสู่การเลือกยุทธศาสตร์ **เชิงรับ** หรือ **เชิงรุก** แบ่งเป็น 2 แบบ คือ **แบบที่ 1** **เชิงรับ** กับ **แบบที่ 2** **เชิงรุก** โดยมีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ **ทักษะต่อสถานการณ์ปัญหา, ความสามารถในการปรับตัว และ ทางเลือกในการปรับตัว**

ในรายละเอียดของทั้ง 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 ยุทธศาสตร์เชิงรับ ในแง่ของทักษะต่อสถานการณ์ มองว่า การระบาดนี้เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่งอาจประมาณ 3 เดือน – 1 ปี แล้วก็จบลง เมื่อการระบาดจบลงทุกอย่างก็จะกลับมาปกติ ในแง่ความสามารถในการปรับตัวจึงอาจไม่สามารถปรับตัวเชิงรุกได้ ทางเลือกในการปรับตัวจึงใช้ยุทธศาสตร์ **ประคับประคอง**

แบบที่ 2 ยุทธศาสตร์เชิงรุก มองว่า การระบาดคงจะยืดเยื้อ คาดคะเนไม่ถูก เพราะมีลักษณะคลุมเครือ ซับซ้อน เปลี่ยนแปลง มนุษย์ยังไม่รู้จัก จัดการได้ยาก จบได้ยาก ไม่เห็นปลายทาง แล้วก็คิดว่าเมื่อการระบาดจบลง ในระยะหนึ่งอาจกลับมาระบาดอีกในรูปแบบใหม่ อาจมีโรคระบาดใหม่ ๆ หรือภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนได้อีก โลกมนุษย์ดำเนินมาถึงจุดวิกฤตทางสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม จิตใจ เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร ฯลฯ

COVID เป็นตัว **“สับไก”** ของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่อาจใช้เวลาเป็นศตวรรษ แนวคิดเช่นนี้จึงมีความสามารถในการปรับตัวเชิงรุกได้ ซึ่งทางเลือกในการปรับตัวแบบนี้ เรียกว่า **ยุทธศาสตร์เชิงรุก “สวนคว้นป็น ชี้อยอดคลื่น”**

เปรียบเทียบความแตกต่างของ **ยุทธศาสตร์ประคับประคอง** กับ **ยุทธศาสตร์สวนคว้นป็น ชี้อยอดคลื่น**

ยุทธศาสตร์ประคับประคอง คือ

1. เห็นว่าปัญหาคือการต้องสอนทางไกล
2. มองทางออกว่าอยู่ที่ “เครื่องมือสื่อสาร” ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางไกล
3. กรอบความคิดจึงมี “เครื่องมือ” สื่อภาพและเสียงระยะไกลเป็นประธานของการแก้ปัญหา
4. Concept และวาทกรรมที่ใช้จึงเป็น “Online” กับ “On Site”
5. ในการเรียน “Online” นั้นเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ยังอยู่ในแนวทางใกล้เคียงกับ “On Site” และทั้ง “Online” และ “On Site” ยังอยู่ในกรอบของประมวลฯ วิทยากรเรียนที่ใช้อยู่ก่อนการระบาด

ยุทธศาสตร์สวนคว้นป็น ชี้อยอดคลื่น คือ

1. เห็นว่าปัญหา คือ บริบทและเป้าหมายของการเรียนรู้ได้เปลี่ยนไปแล้วอย่างสิ้นเชิง เพราะโควิดระบาดทั่วโลก
2. มองทางออกว่าอยู่ที่ “การใช้บ้านกับโรงเรียนเป็นฐานร่วมกันในการเรียนรู้” เด็กต้องกำกับกับการเรียนรู้ของตัวเองได้ด้วย (Self directed learner) สุขภาพกาย สุขภาพใจของเด็กจะเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ในครอบครัวจะเป็นอย่างไร เป้าหมายจึงต้องไปช่วยดูแลผู้ปกครองให้ช่วยดูแลเด็ก นี่คือเป้าหมายใหม่ที่เกิดขึ้น

(ลืมนตารางสอนเดิมไปเลยว่าเป็นเวลาของวิชาอะไร เป้าหมายของหลักสูตรที่วางไว้จะกลายเป็นความฝัน เพราะความจริงคือโรคระบาดที่เรายังไม่รู้ว่าจะเป็นยังไงต่อไปและจะก่ออะไรขึ้น ไม่ต่างจากการเกิดสงคราม) ทางออกจึงอยู่ที่ว่าจะใช้บ้านกับโรงเรียนเป็นฐานของการเรียนรู้

3. กรอบความคิดจึงมีกระบวนการ เนื้อหา และทรัพยากรในการเรียนรู้ที่บ้านและที่โรงเรียนเป็น ประธานของการแก้ปัญหา (ทรัพยากรที่บ้านและที่โรงเรียนจะต้องทำงานประสานกันอย่างไรจึงจะโอบอุ้มให้ เด็กได้เรียนรู้ตลอด) โดยเครื่องมือสื่อสารเป็นเพียงอุปกรณ์ที่จะเอามาใช้

4. Concept และวาทกรรมที่ใช้จึงเป็น “Home-Based” กับ “School-Based”

5. ในการเรียน “Home-Based” นั้นเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้แตกต่างกับ “School-Based” และ ประมวลฯ วิทยภาคเรียนต้องเขียนขึ้นใหม่ทั้งหมด เพื่อประสานความแตกต่างของ “Home-Based” กับ “School-Based” ให้เชื่อมโยงกลมกลืนกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากยุทธศาสตร์สวนคว้นปิ่น ชี้อยอดคลื่อน

เมื่อเลือกยุทธศาสตร์สวนคว้นปิ่น ซึ่งยุ่งยากและเหนื่อยนั้น มองเห็นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจาก ยุทธศาสตร์สวนคว้นปิ่น ชี้อยอดคลื่อน มี 5 เรื่องใหญ่ ๆ ที่ทำให้เราตัดสินใจเดินทางต่อไปด้วยยุทธศาสตร์นี้ นั้นคือ

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน

ในการปฏิบัติจริงเราไม่สามารถนำเป้าหมาย และวิธีการเรียนรู้แบบที่ใช้ในโรงเรียนไปก่อการเรียนรู้ที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพราะบริบทและวาระในชีวิตของนักเรียนเปลี่ยนไปอย่างมาก จากสถานการณ์การระบาดที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทำให้หลักสูตรกลายเป็นความฝัน

การจัดการเรียนรู้แบบ “Home-Based” และ “School-Based” ที่แตกต่างแต่ประสานกลมกลืน น่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสถานการณ์การระบาด

2. สามารถเร่งการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล ครู และทีมครูให้เร็วขึ้นจาก เป้าหมายเดิมถึง 1-2 ปี กล่าวคือ

- มีแผนการยกระดับการเรียนรู้เชิงโครงการที่ใช้อยู่ให้เป็นการเรียนรู้เชิงโครงการฐานวิจัย โดยคาดว่าจะเริ่มต้นนำร่องในปีการศึกษา 2565 แต่การระบาดของ COVID ทำให้เราต้องนำร่องการเรียนรู้อิงโครงการฐานวิจัย ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2563 เพราะการเรียนรู้เชิงโครงการในแบบ “Home-Based” นั้น ต้องนำหลักของการวิจัยเข้ามาช่วยสร้าง Metacognition และการกำกับ การเรียนรู้ด้วยตนเองให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เนื่องจากครูไม่สามารถตามไปดูแลใกล้ชิดถึงบ้านได้
- มีแผนการยกระดับ Lesson Study ที่ครูทำอยู่ให้เป็น Lesson Research ในปีการศึกษา 2564 แต่การระบาดของ COVID ทำให้เราต้องเริ่มนำร่อง ทำ Lesson Research ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2563 เนื่องจากครูต้องเป็นที่ปรึกษาการเรียนเชิงวิจัยให้กับนักเรียนครูจึงต้องฝึกทำวิจัยของ ตนเองด้วย

3. ใช้การเรียนรู้แบบ “Home-Based” และ “School-Based” แบบใหม่นี้เป็นพื้นที่ในการทดลองสร้างวิธี เครื่องมือ หรือนวัตกรรมที่ในสถานการณ์ปกติทำไม่ได้ เพราะอาจมีความเสี่ยงต่อความผิดพลาดได้ แต่ในสถานการณ์การระบาดนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยอมรับได้ว่า การทดลองใหม่ ๆ เป็นสิ่งจำเป็น และเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ณ ขณะนั้น ซึ่งดีกว่าการใช้วิธีเดิม ๆ ที่ไม่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพภายใต้สถานการณ์การระบาด (เช่นเดียวกับการที่ WHO ยอมให้มีการทดลองทำวัคซีนด้วยวิธีลัดขั้นตอน) นี่ก็เป็นการสวนวันปีนกันจริงๆ แต่เราก็กยอมเสี่ยงที่จะทำ

4. ตั้งระบบเก็บข้อมูล เพราะข้อมูลคือความรู้ที่เป็นสมบัติอันมีค่า เราสามารถเก็บข้อมูลสะท้อนกลับทั้งหมดจากการเรียนการสอนเพื่อนำมาถอดบทเรียน หาจุดอ่อน-จุดแข็ง ของการเรียนรู้แบบ “Home-Based” และ “School-Based” ในช่วงการระบาด เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนรู้แบบ “School-Based” เมื่อการระบาดสิ้นสุดลง

5. มีหลักสูตรและองค์ประกอบหลักสูตรของการเรียนรู้แบบ “Home-Based” และ “School-Based” สำหรับเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

การปรับตัวของโรงเรียนในช่วงวิกฤติ : บทเรียนจากโควิด

เวทีเยี่ยมชม

โรงเรียนตัวอย่าง

ออนไลน์

โครงการครูเพื่อศิษย์ฯ ปี2

(Online PLC Coaching #2)

PLC COACHING

การปรับตัวของโรงเรียนในช่วงวิกฤติ บทเรียนจากโควิด

ครูกุลริรัตน์ พันส์สิริเดช

ครูวิชาการนักจัดการความรู้

ครูกุลริรัตน์ พันส์สิริเดช (ครูหนู) ครูวิชาการนักจัดการความรู้ โรงเรียนเพลินพัฒนา ได้นำความรู้ที่ได้จากการประมวลข้อมูลระดับอนุบาล จากช่วงโควิด มานำเสนอ ว่าทางประถมได้ทำอะไรไปบ้าง

การปรับตัวในช่วงวิกฤติโควิด-19 และการทำงานของช่วงชั้น กับฝ่ายวิชาการ เป็นการทำต่อเนื่องจากทักษะต่อสถานการณ์ปัญหาซึ่งโรงเรียนเพลินพัฒนาเลือกตัดสินใจที่จะกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก “สวนคว้นปีน ชี้อยอดคลื่น” เป็นผลให้ในช่วง 2 ปีที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เราสามารถสร้างหลักสูตรได้ถึง 4 หลักสูตร คือ

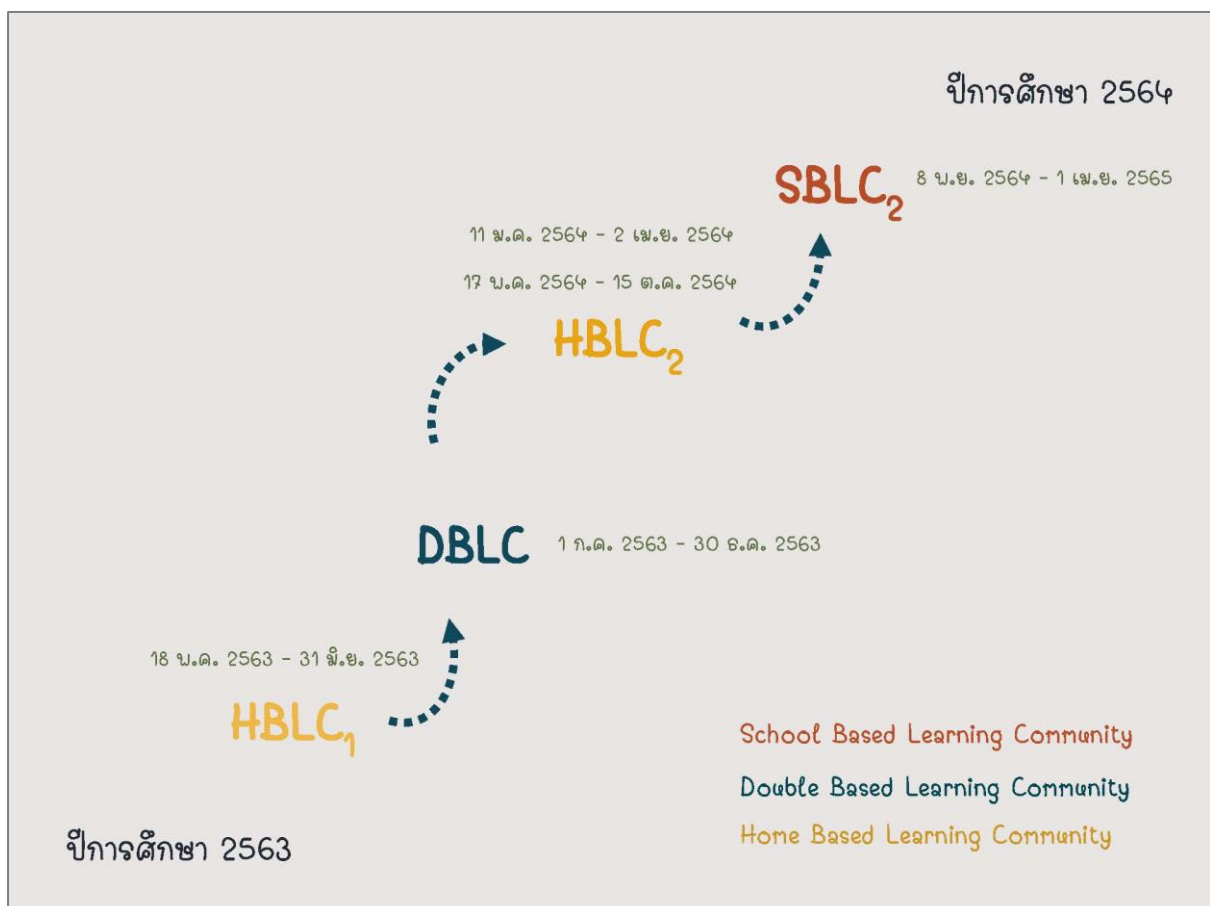
1. HBLC₁ : Home Besed Learning Community ในช่วงต้นปีการศึกษา 2563 เป็นหลักสูตรเชิงชีวิต เป็นหลักสูตรซึ่งออกแบบให้ครอบคลุมทั้ง 7 วัน เหมือนเราต้องเข้าไปช่วยดูแลชีวิตเด็กเลย และตัวหลักสูตรจะเริ่มตั้งแต่เช้าถึง 2 ทุ่ม เราจะต้องคิดว่าใน 7 วันนั้นจะร้อยเรียงให้ราบรื่นได้อย่างไร วันจันทร์ -อังคาร-พุธ เป็นช่วงของการ Strat จากนั้นก็ทยานออกไป เหมือนกับเครื่องบินที่ขึ้นจากรันเวย์ วันพฤหัสบดีเป็นวันที่บินเพดานสูงขึ้น การเรียนรู้ตรงนี้จะเริ่มมีความหลากหลาย วันศุกร์-วันเสาร์จะค่อยๆ ฝอลงเหมือนเครื่องบินที่ค่อยๆ ่อนลง ส่วนวันอาทิตย์จะเป็นวันที่อยู่กับชีวิตตัวเองเป็นวัน “ฉันทเลือกได้” แต่ถึงแม้ว่าจะเลือกได้ เด็กก็ต้องมีการวางแผนว่าจะทำอะไร ทำเพื่ออะไร และมีการประเมินตัวเองด้วย

เราก็มาเริ่มคิด circle การสอนใน 7 วัน ซึ่งจะครอบคลุมหมด ครอบคลุมถึงเวลาที่เด็กจะสามารถบริหารตัวเอง กำกับเวลาตัวเอง กำกับชีวิตตัวเอง มีเป้าหมาย และได้เรียนรู้ ได้เล่นด้วย แต่ละวันเริ่มตั้งแต่ 8.30-20.00 น.

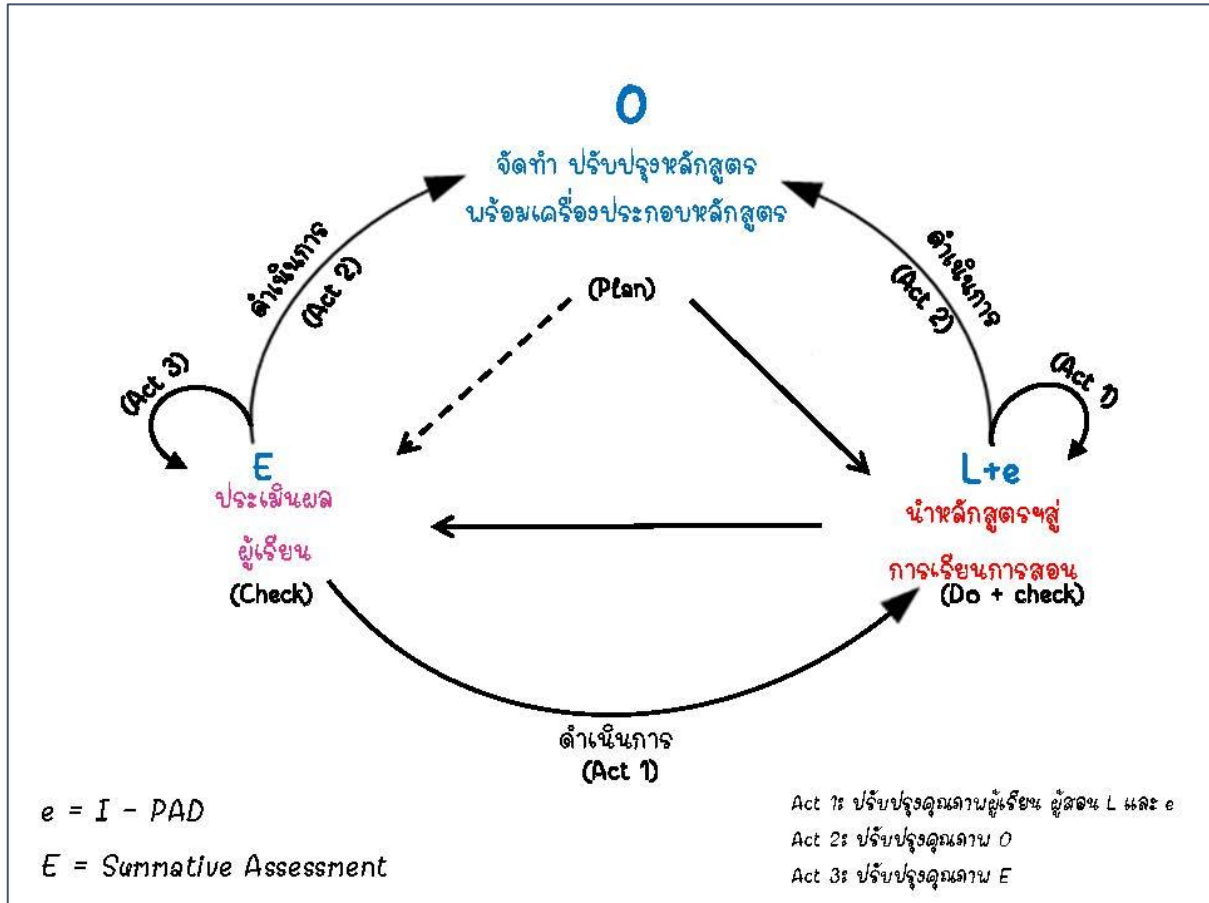

2. **DBLC : Doable Based Learning Community** เมื่อรัฐบาลประกาศให้มาโรงเรียนได้ โดยปรับให้เป็นการเรียนรู้ที่มีทั้งบ้านและโรงเรียนเป็นฐาน เราก็สลับวันเรียน มีการออกแบบให้แบ่งเด็กครึ่งหนึ่ง มาวันจันทร์ กับ พฤหัสบดี และเด็กอีกครึ่งก็จะมาวันอังคารกับวันศุกร์ ส่วนวันหยุด เด็กทุกคนจะอยู่บ้าน เพื่อให้ครูมีเวลาพอที่จะเคลียร์สิ่งต่างๆ

ที่นี้เด็กชั้นเดียวกันซึ่งครึ่งหนึ่งที่มาโรงเรียน เด็กอีกครึ่งหนึ่งก็ต้องอยู่บ้าน ซึ่งถ้าเราใช้ยุทธศาสตร์ ประคับประคอง เด็กสองกลุ่มก็จะเรียนเหมือนกัน โดยที่ห้องเรียนที่มาเรียนในวันจันทร์ก็ถูกออกอากาศให้อีกกลุ่มหนึ่งเรียนที่บ้านด้วย
3. **HBLC₂ : Home Based Learning Community** เมื่อสถานการณ์โรคระบาดกลับมาหนักขึ้น หลักสูตรนี้จึงถูกยกระดับขึ้นเป็น HBLC₂ คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีบ้านเป็นฐาน
4. **SBLC₂ : School Based Learning Community** การกลับมาเรียนที่โรงเรียนแต่ถูกยกระดับขึ้น เพราะไม่สามารถจัดการเรียนรู้เหมือนเดิมได้

ครูหนูเล่าถึงแนวคิดก่อนจะมาถึงการจัดการว่า ใน O L E ของโรงเรียนเพลินพัฒนานั้น มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ O คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ L คือ กระบวนการในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก และ E คือการประเมินผล ซึ่งวงจรเหล่านี้มีความสัมพันธ์

ภาพนี้มีความหมายซ้อนกันอยู่ถึง 3 ชั้น

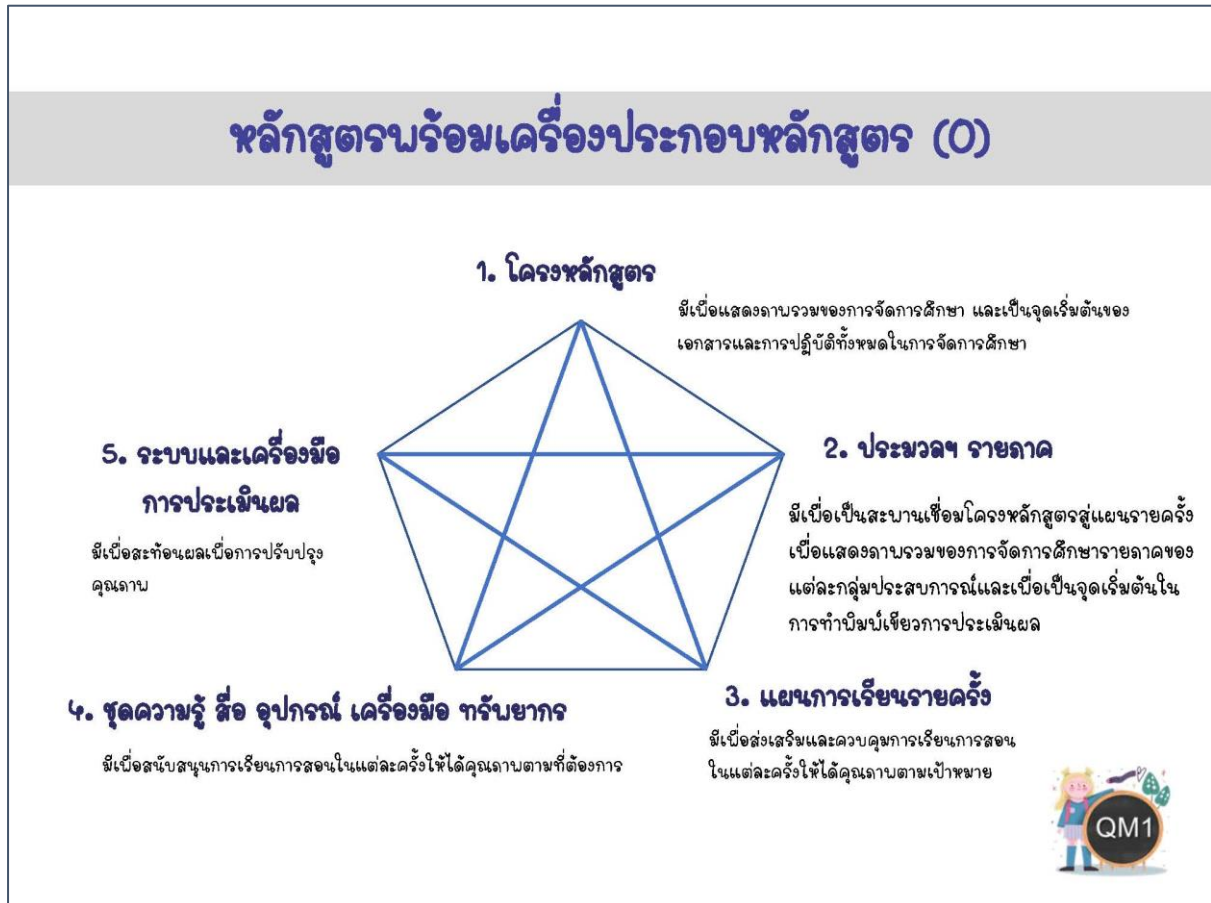
ชั้นที่ 1 คือ วงจรการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเวลาที่เรากำลังมือทำการสอนแล้วเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ O_1 เมื่อจัดการการเรียนรู้วัตถุประสงค์ที่ 1 ไปแล้ว ก็ต้องประเมินเด็ก ประเมินการสอนของตัวเองแล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงคุณภาพของ การการสอนครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ถัดมา ครูทำเป็นวงจรอย่างนี้ไปเรื่อยๆในแต่ละวัตถุประสงค์จนจบปีการศึกษา

ชั้นที่ 2 คือระบบการจัดการเรียนการสอน คือการยกระดับวงจรการจัดการเรียนการสอนในขั้นแรกจากที่ปรับปรุงแล้วมายกระดับเพิ่มขึ้นในครั้งต่อไป

ชั้นที่ 3 “ระบบหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินผล” อันนี้ก็จะเป็นภาพใหญ่ที่เมื่อไหร่ก็ตามที่เราพบปัญหาหรือมีข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนต่างๆ และรวมไปถึงการประเมินผล ข้อมูลเหล่านี้ จะถูกนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพพร้อมทั้งหลักสูตรและเครื่องประกอบหลักสูตร การนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอน และระบบประเมินผล

สำหรับ **หลักสูตรพร้อมเครื่องประกอบหลักสูตร**ของโรงเรียนเพลินพัฒนา (O) ดังนี้

1. โครงหลักสูตร
2. ประมวลฯรายภาค
3. แผนการเรียนรายครั้ง
4. ชุดความรู้ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ ทรัพยากร
5. ระบบและเครื่องมือการประเมินผล

ตลอดช่วงโควิดที่มีการปรับหลักสูตร เพลินพัฒนาได้ทำการปรับระบบ O L E ทั้ง 3 ระดับ กล่าวคือ **ปรับหลักสูตรจาก ฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียน เป็นฐานการเรียนรู้ที่บ้าน (SBLC >> HBLC₁)** โดยทีมวิชาการกับทีมแกนนำช่วงชั้น ร่วมกันคิด วิเคราะห์ เพื่อรวบรวมหลักคิด แล้วนำหลักคิดระหว่างการเรียนรู้ที่โรงเรียนกับการเรียนรู้ที่บ้าน พยายามมองหาทางออกและจุดร่วมที่จะทำให้ความแตกต่างเกิดความกลมกลืนได้ ทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม จากมุมมองที่ว่าโลกจะไม่กลับไปเป็นเหมือนเดิม จึงตัดสินใจจะกำหนดหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์มุ่งตรงไปที่การสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กเกิดคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีแรง

บันทาลใจ มีความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้กับผู้อื่นได้ ก่อเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง เพื่อให้เด็กพร้อมรับมือกับสถานการณ์โลกใหม่ที่ไม่มีใครเคยรู้จักมาก่อน

เราจึงทำโครงสร้างหลักสูตรที่มีหน่วยวิชาเดียวคือ การเรียนรู้โครงงานฐานวิจัย หรือที่เรียกว่าวิชา “วิจัยพาเพลิน” เพื่อต้องการนำหลักของการวิจัยเข้ามาเพื่อช่วยสร้างความสามารถในการเรียนรู้ของตัวเองให้กับเด็ก (Metacognition) ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถกำกับการเรียนรู้ด้วยตัวเองให้เกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ยังเพิ่มกิจกรรมสนับสนุนวิจัยพาเพลิน คือ วิชา “เพลินเรียนรู้” มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่จะใส่ความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการวิจัยให้กับเด็ก และมีวิชาพื้นที่ชีวิต คุณค่าชีวิต เพลินแสนภาษา และวิชาอิสระ ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมที่คิดขึ้นมาเพื่อช่วยให้เด็กๆ ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน คุณค่าของการอยู่ร่วมกันกับคนที่บ้าน คุณค่าของการแก้ปัญหาด้วยความยากลำบากจะรับมือกับอารมณ์ สถานการณ์ ความรู้สึกได้อย่างไรบ้าง

การประเมินผลของครู ซึ่งมีเวลาเพียงช่วงที่ได้มาพบกันหน้าจอออนไลน์ จึงใช้วิธีให้ผู้ปกครองส่งข้อมูลมาให้ครู โดยเลือกใช้วิธีการประเมินผลเป็น Formative Assessment โดยการสังเกตสิ่งที่เด็กตอบสนองกลับมา และนำผลไปออกแบบกระบวนการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ นำไปสู่การพัฒนาเด็กๆต่อไป

ส่วนในเรื่องการจัดกำลังคน กำลังทีมนี้ นั้น ใช้การบูรณาการครูทุกหน่วยวิชาช่วยดูแลเด็กๆในแต่ละคลาสการเรียนรู้ โดยอาจจะมีการ 3-4 คน ช่วยกันดู ช่วยกันสอน ช่วยกันสังเกต Feedback ต่างๆที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีทีมสนับสนุนส่วนกลางจากโรงเรียนมาช่วยนำอุปกรณ์การเรียนรู้ไปส่งให้กับนักเรียน โดยจัดเตรียมและให้ผู้ปกครองมารับ

ตารางฝึกคนแบบ Home - Based Learning Community

	ก่อน 8.00	8.00 - 9.00	9.00- 10.00	10.00- 11.00	11.00- 12.00	12.00- 13.00	13.00- 14.00	14.00- 15.00	15.00- 16.00	16.00 - 17.00	17.00- 18.00	18.00- 19.00	19.00- 20.00	20.00 เป็นต้นไป		
	กิจวัตรส่วนตัว	8.00-9.15 น. เพลินเรียนรู้ (35+เบรค 10+30)	9.15-12.00 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ (75+เบรค15+75)		รับประทานอาหารกลางวัน	13.00-14.15 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ	14.15-15.00 น. เพลิน แลกเปลี่ยน	เล่นอิสระ+ ออกกำลังกาย	สายสัมพันธ์ครอบครัว+กิจวัตรส่วนตัว+นอน							
		8.00-9.15 น. เพลินเรียนรู้ (35+เบรค 10+30)	9.15-12.00 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ (75+เบรค15+75)			13.00-14.15 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ	14.15-15.00 น. เพลิน แลกเปลี่ยน	เล่นอิสระ+ ออกกำลังกาย	สายสัมพันธ์ครอบครัว+กิจวัตรส่วนตัว+นอน							
		8.00-9.15 น. เพลินเรียนรู้ (35+เบรค 10+30)	9.15-12.00 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ (75+เบรค15+75)			13.00-14.15 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ	14.15-15.00 น. เพลิน แลกเปลี่ยน	เล่นอิสระ+ ออกกำลังกาย	สายสัมพันธ์ครอบครัว+กิจวัตรส่วนตัว+นอน							
		8.00-8.45 น. พื้นที่ชีวิต	8.45-10.00 น. คุณค่าชีวิต	10.00-10.45 น. เข็มฆฆนเพื่อน		10.45-12.00 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ	13.00-13.45 น. เข็มฆฆนเพื่อน	13.45-15.15 น. วิจัยพาเพลิน+ปริกษาอิสระ	15.15-16.00 น. พื้นที่ชีวิต	เล่นอิสระ+ ออกกำลังกาย	สายสัมพันธ์ครอบครัว+กิจวัตรส่วนตัว+นอน					
		8.00-8.50 น. พื้นที่ชีวิต+ Intro แสนภาษา(Sunat)	8.50-10.15 น. เพลินแสนภาษา + ปริกษาอิสระ	10.15-12.00 น. วิจัยพาเพลิน+ ปริกษาอิสระ (เบรค15+90)		13.00-14.00 น. วิจัยพาเพลิน+ ปริกษาอิสระ	14.00-14.45 น. พื้นที่ชีวิต	14.45-15.45 น. เล่นอิสระ+ ออกกำลังกาย	สายสัมพันธ์ครอบครัว+กิจวัตรส่วนตัว+นอน							
		8.00-8.50 น. พื้นที่ชีวิต+ Intro แสนภาษา(Sunat)	8.50-10.15 น. เพลินแสนภาษา + ปริกษาอิสระ	10.15-12.00 น. นำเท็ญประโยชน์ (เบรค15+90)		13.00-14.30 น. นำเท็ญประโยชน์	14.30-15.30 น. เล่นอิสระ+ ออกกำลังกาย	สายสัมพันธ์ครอบครัว+กิจวัตรส่วนตัว+นอน								
		"ชีวิตฉันนี่...ออกแบบได้"														
: กิจวัตรส่วนตัว + ออกแบบชีวิตอิสระ + สายสัมพันธ์ครอบครัว + เข็มฆฆนหมอบันทาลใจ + เล่นอิสระ + ออกกำลังกาย																

ครูศิลาวัตร ศุขีลวรรณ อธิบาย ตารางฝึกฝนแบบ Home-Based Learning Community ว่า ตารางนี้มีจุดชวนสังเกตใหญ่ คือ

- 1) ตารางนี้ไม่ใช่ตารางสอน เราเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปแล้วเป็น ตารางฝึกฝน
- 2) ตารางนี้ครอบคลุม 7 วัน ไม่ใช่ 5 เหมือนมาโรงเรียน
- 3) ตารางนี้เริ่มตั้งแต่ 8 โมงเช้า ถึง 2 ทุ่ม ช่วงเวลาที่ใหญ่สุดคือ ช่วงสายสัมพันธ์ครอบครัว + กิจวัตรครอบครัว+การสอน

ตารางฝึกฝนนี้ จ.-พ จะเรียนกันเต็มที่ ในวิชาวิจัยพาเพลิน กับการ Coaching ของครู เหมือนกับเครื่องบินที่พุ่งทะยานขึ้น วันพฤหัสบดีมีความหลากหลายเพราะเรียนหนักมาหลายวัน วันศุกร์ - เสาร์ ก็เหมือนเครื่องบินที่ค่อยๆลดระดับบินลงจอด คือ ลดจำนวนการเรียนรู้ให้เล็กลงๆ เมื่อถึงวันอาทิตย์จะเป็นช่วง “ชีวิตนี้ที่ฉันออกแบบได้” เป็นการคืนเวลาให้เด็ก แต่เด็กต้องมีวางแผนว่าจะทำอะไร และมีการประเมินตัวเอง โดยการจดบันทึกว่าได้ทำสิ่งที่วางแผนไว้หรือไม่ อย่างไร

ตารางฝึกฝนนี้ แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันหมด ทำให้หลักสูตรเดิมที่เคยทำไว้ กลายเป็นความฝัน เฟส 1 เรามุ่งไปที่สุขภาพกาย สุขภาพจิต การเรียนรู้ของตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัว

“เราสร้างหลักสูตรนี้ขึ้นมาเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็ก เพราะโควิดจบไม่ถนัด และมองว่า ศตวรรษนี้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลง ไม่มีอะไรเหมือนเดิม จึงต้องวางแผน เฟส 2 เฟส 3 เด็กต้องมาโรงเรียนบ้าง ก็ค่อยๆปรับไปทีละน้อย”

คำถามจากวงเรียนรู้

คุณปิยาภรณ์ ถามว่า ในสิ่งที่ครูกุลธิดาเล่ามา มีช่วงที่มีความสำคัญ คือ ช่วงที่ครูจะได้เจอกับนักเรียนผ่านออนไลน์นั้น ต้องมีครูมากกว่า 1 คน ที่มาช่วยจัดการเรียนรู้ อยากให้ครูหนูชี้ประเด็นคุณค่า (Value) ของกิจกรรมการเจอกับเด็กออนไลน์นั้นครูทำอะไรกับเด็กในช่วงที่มาเจอกัน ครูใช้ช่วงเวลาที่มาเจอกับเด็กนั้นทำอะไร

ครูกุลธิดา อธิบายโดยบอกว่า การที่เหลือวิชาเดียวคือ “วิจัยพาเพลิน” แล้วครูในวิชาอื่นๆ ทำอะไรอะไร ทั้งครูคณิต ครูดนตรี ครูภาษาไทย จริงๆแล้วครูทุกคนมีการสอน โดยกลายมาเป็น **ทีมครูประยุกต์** คือ ครูธรรมชาติ กับครูสังคม ซึ่งก็คือครูวิทย์ฯ กับคุณครูสังคม จะเป็นเจ้าภาพหลักในการนำพาครูอื่นๆ มาร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งหมดของ “วิจัยพาเพลิน” แต่ละครั้ง รวมถึงกิจกรรม “เพลินเรียนรู้”

เมื่อถึงเวลาเข้าสอน ครูจะแบ่งกลุ่มกัน โดยมีครูประจำชั้นคือ ครูวิทย์ฯ ครูภาษาไทย ครูคณิตศาสตร์ ครูดนตรี ครูประยุกต์ ถูกเกลี่ยให้ไปเป็นครูประจำชั้น ประจำห้องเรียนต่างๆ

เวลาเข้าเรียนออนไลน์บางครั้งก็จะมีครู 1-2 คน ทำหน้าที่ในการสอน โดยมีกิจกรรมให้เด็กๆทำ ระหว่างนี้ก็มีคุณครูคนอื่นๆ มาช่วยสังเกต ซึ่งในสถานการณ์นี้จำเป็นต้องเป็นแบบนี้ เนื่องจากว่า ทั้งครูและเด็กยังใหม่มากกับการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ครูสองคนที่อยู่หน้าจอก็จะยังไม่คล่องแคล่วมาก เด็ก 25 คนที่อยู่ในห้องเรียนออนไลน์ครูผู้สอนไม่สามารถเห็นเด็กได้ทั้งหมด จึงต้องมีครูอีก 2 คนคอยช่วยดูว่ามีเด็ก

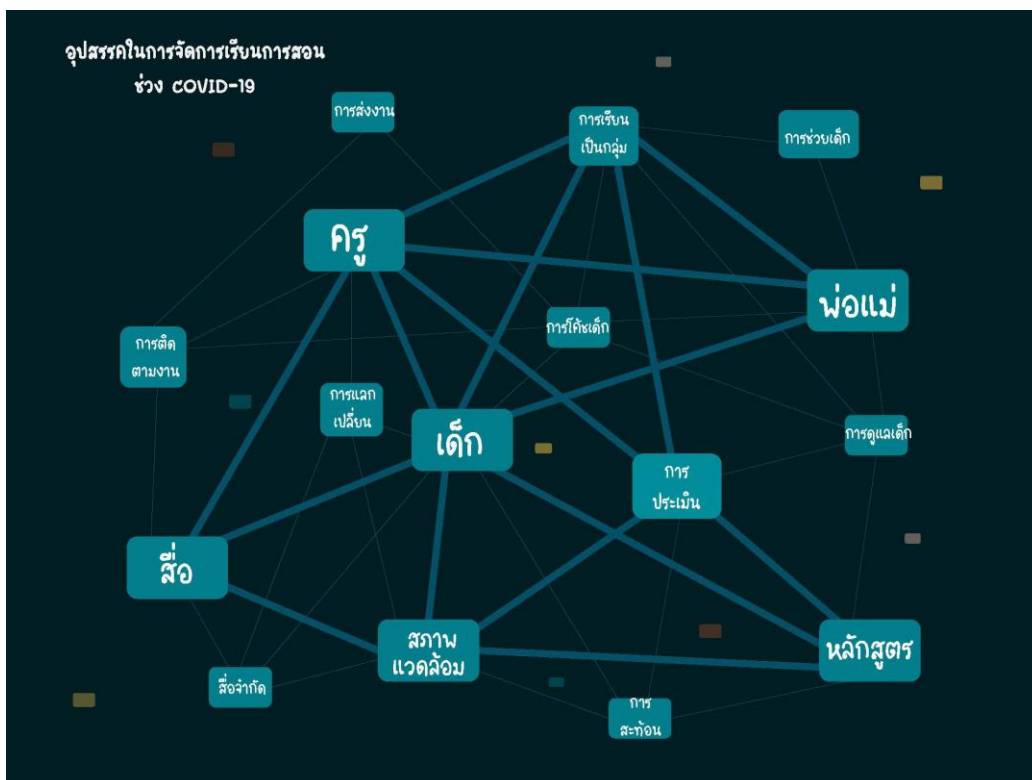
นักเรียนคนไหนกดยกมือ หรือมีใครไหนทำหน้าที่ ไม่เข้าใจ หรือมีใครแซทเข้ามา เป็นต้น ครูก็จะช่วยดูและตั้งประเด็นเหล่านั้นออกมา เพื่อให้ครูที่เป็นผู้ดำเนินรายการสอนอยู่นั้นนำพาเด็กๆ เพื่อคลี่คลายข้อสงสัยให้ไป

และเมื่อถึงช่วง “พาเพลิน + ศึกษาอิสระ” ทุกคนยังคงออนไลน์อยู่ทั้งหมด แต่ไม่ได้อยู่ที่หน้าจอตลอดเวลา เพราะหลังจากที่เขาได้รับทักษะช่วงเพลินเรียนรู้ไปแล้ว ก็ไปทำการทดลอง ไปใช้อุปกรณ์ ไปดูเรื่องราวในบ้านว่าอยากจะทำอะไร (ตามความสนใจของเด็ก) ตรงนี้จะให้เวลาเยอะ และระหว่างที่เด็กทำการทดลอง เด็กก็จะกลับมาปรึกษาครู ซึ่งหากครูคนที่ 1 กำลังให้คำปรึกษาเพื่อนคนอื่นอยู่ เด็กๆ ก็สามารถไปปรึกษาครูท่านอื่นๆ ได้ นี่จึงเป็นเหตุผลที่เราให้คุณครูเข้าไปในห้องเรียนออนไลน์พร้อมกันหลายๆคน เพื่อคอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

หลังจากเด็กทำวิจัยพาเพลินและ ศึกษาอิสระ แล้ว ก็มาสู่ “เพลินแลกเปลี่ยน” เป็นการกลับมาแลกเปลี่ยนกันว่าเด็ก ๆ ทำเรื่องอะไร ได้เรียนรู้อะไร โดยแบ่งกลุ่มย่อย (Breakout rooms) ให้เด็กๆ ไปนำเสนอกับครู ทำให้ครูได้เห็นเด็กทุกคน

ครูกุลธิรัตน์ พาชมคลิปบรรยายภาคการเรียนรู้ สัปดาห์ที่ 3 และ 3 ของชั้น ป.6/3 แสดงให้เห็นว่างานวิจัยของเด็กๆ นั้น เป็นเรื่องที่เด็กสนใจจริงๆ และเป็นงานวิจัยอิสระที่ทำให้เด็กสร้างกระบวนการคิดของตนเองผ่านการทำเรื่องที่ชอบ อาทิ งานบ้าน การปลูกต้นไม้ การพับจรวด ฯลฯ นอกจากความรู้เชิงวิชาการแล้ว ยังให้เด็กๆ เรียนรู้เชิงชีวิต สนับสนุนควบคู่กันไป

หลังจากได้ทดลองการสอน HBLC₁ ไปแล้ว ผลที่เกิดขึ้นโดยภาพรวมจะดูดี แต่ยังมีปัญหาที่ยืดเยื้อทับซ้อนกันหลายส่วน และแม้ว่าเราจะมีคุณครูอยู่ในห้องหลายคนแต่ก็ยังไม่สามารถเก็บเด็กได้ทั้งหมด ดังภาพ

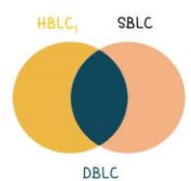
และยังต้องมาเจอกับสถานการณ์เปลี่ยน มีเงื่อนไขใหม่เกิดขึ้น คือ มีการแบ่งกลุ่มมาเรียน และมีการเรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยคุณครูต้องสอนเด็กด้วยทั้งที่เรียนที่บ้านและที่มาโรงเรียน จำนวนครูเท่าเดิม แต่งานเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นคู่ขนานกัน ดังนั้นหลักสูตร HBLC₁ อาจจะไม่เหมาะกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปนี้ และการจะใช้หลักสูตร SBLC เดิมก็ไม่เหมาะสมเพราะเด็กๆไม่ได้เรียนโครงการแล้ว เนื่องจากมีการปรับการเรียนรู้เป็นโครงการฐานวิจัยไปแล้ว

ทีมวิชาการและแกนนำช่วงชั้นจึงได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ปรับเปลี่ยน ลดทอน หรือควบรวม เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ของ HBLC₁ และ SBLC เข้ามาบูรณาการได้อย่างลงตัว เกิดเป็นหลักสูตร DBLC เป็นการเรียนรู้ที่มีทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเป็นฐาน

DBLC มีจุดแข็ง คือสามารถทำ Flip classroom ได้ง่าย เนื่องจากเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเรียนรู้ ที่ มีการเรียนรู้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน มีเรียนกลุ่มวิชาพื้นฐาน และกลุ่มวิชาประยุกต์ บูรณาการวิชาแม่บทลงในหน่วยวิชาพื้นที่ชีวิต การประเมินผล ครูมีโอกาสดูเด็กมากขึ้นโดยใช้วิธีการ คือ ให้เด็กประเมินตนเอง ครูประเมินเด็ก และผู้ปกครอง ส่วนการจัดสรรกำลังคน กำลังทีม แบ่งกำลังในการดูแลเด็กที่เรียนออนไลน์

ปรับหลักสูตร จากฐานการเรียนรู้ที่บ้าน เป็น ฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนและบ้าน
HBLC₁ >> DBLC

การปรับระบบหลักสูตร

HBLC₁ SBLC
DBLC

- กำหนดหลักการ แก้ไขจุดอ่อนของ HBLC₁ เสริมจุดแข็งของ SBLC
- มีความสืบเนื่องกับ HBLC₁

ปรับเปลี่ยน ลดทอน หรือควบรวม เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ของ HBLC₁ และ SBLC เข้ามาบูรณาการได้อย่างลงตัว เกิดเป็นหลักสูตร DBLC

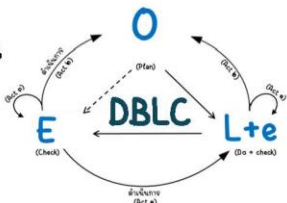
จุดแข็งของ DBLC คือ สามารถทำ Flip Classroom ได้ง่าย

ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเรียนรู้

- มีการเรียนรู้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
- มีการเรียนกลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาประยุกต์
- บูรณาการวิชาแม่บทลงในหน่วยวิชาพื้นที่ชีวิต

ประเมินผล

- เด็กประเมินตนเอง
- ครูประเมินเด็ก
- ผู้ปกครองประเมินเด็ก

การจัดตารางการเรียนรู้แบบนี้ทำให้สามารถจัดกำลังเข้าไปดูแลเด็กๆได้ โดยคาบเรียนที่เป็นการเรียนที่โรงเรียนจะเน้นการ Input เรื่องที่ยากหรือการสร้างประสบการณ์ความรู้ การสร้างนั่งร้าน (scaffolding) ทางความคิดให้กับเด็ก ซึ่งต้องมีเครื่องช่วยเยอะ ก็จะจัดเนื้อหาส่วนนั้นให้เป็นการมาเรียนที่โรงเรียน ส่วนการเรียนรู้ที่บ้านเน้นเรื่องการฝึก การทบทวน การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ไปลงมือทำ ไปสร้างสรรค์ชิ้นงานต่างๆ รวมไปถึงการให้เด็กๆกลับไปศึกษาด้วยตนเองก่อนแล้วกลับมาแลกเปลี่ยนคลี่คลายกันในคาบเรียนที่มีครูและเพื่อน ในวันที่มาโรงเรียน

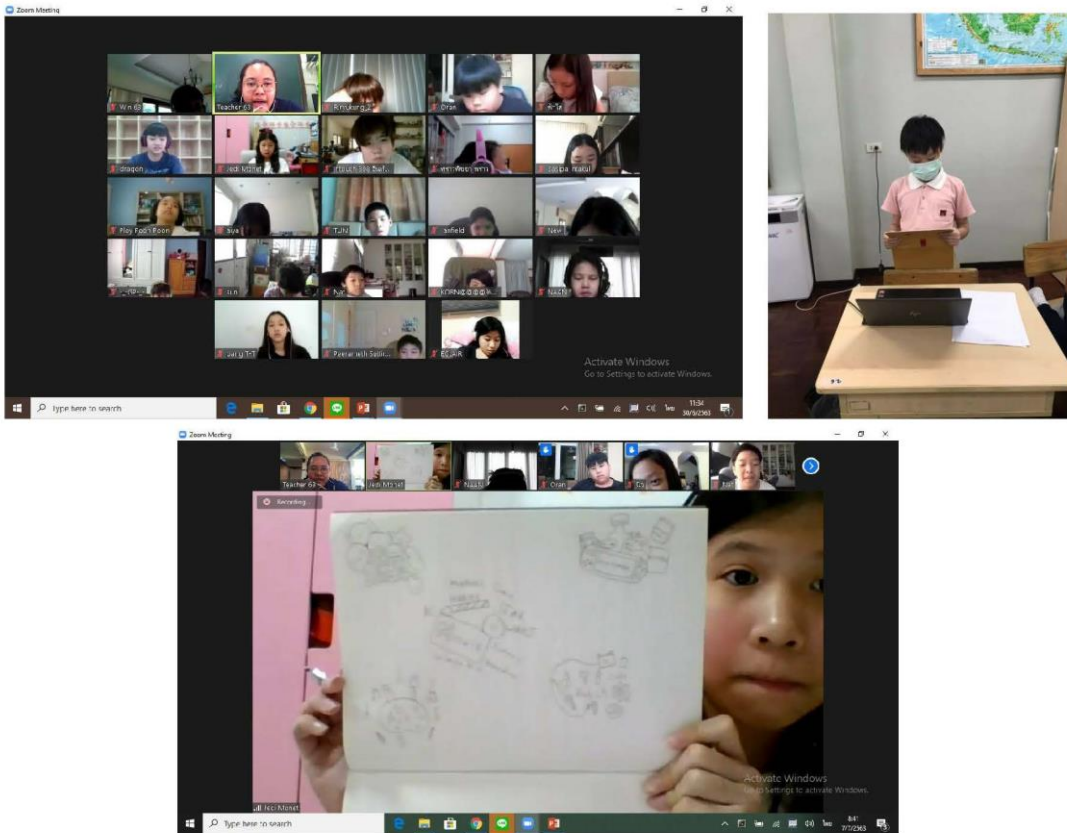
	จำนวน (นาที)	วันจันทร์	วันอังคาร (มาโรงเรียน)		วันพุธ(อยู่บ้าน)	วันพฤหัสบดี(อยู่บ้าน)	วันศุกร์ (มาโรงเรียน)		วันเสาร์	วันอาทิตย์
			เลขที่ 1-15	เลขที่ 16-30			เลขที่ 1-15	เลขที่ 16-30		
กิจวัตรส่วนตัว ก่อน 7.50 น.	7.50-8.50 น.	60	เพลินเรียนรู้ ออนไลน์ (45 นาที) 7.50-8.35 พัก : เพลินเพลง (10 นาที) วิจัยหาเพื่อน+ปรึกษาอิสระ (105 นาที) 8.45-10.30	เลขที่ 1-15 พื้นที่ชีวิต 7.50-8.50 เลขที่ 16-30 ESL 7.50-8.50	คณิตศาสตร์ (online 30 นาที) 7.50-8.20 คณิตศาสตร์ (Self-directed 60 นาที) 8.20-9.20	ESL (online 30 นาที) 7.50-8.20 ESL (Self-directed 60 นาที) 8.20-9.20	เลขที่ 1-15 พื้นที่ชีวิต 7.50-8.50 ภูมิภาค ภาษาไทย 8.50-9.50	เลขที่ 16-30 คณิตศาสตร์ 7.50-8.50 พื้นที่ชีวิต 8.50-9.50	*ชีวิตส่วนตัว...ตอนแรกได้... *ชีวิตส่วนตัว...ตอนแรกได้...	
	8.50-9.50 น.	60		เลขที่ 1-15 ESL 8.50-9.50 เลขที่ 16-30 พื้นที่ชีวิต 8.50-9.50	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิตออนไลน์ (45 นาที) 9.30-10.15	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิตออนไลน์ (30 นาที) 9.30-10.00	ภูมิภาค ภาษาไทย 8.50-9.50 พื้นที่ชีวิต 8.50-9.50			
	09.50-10.00 น.	10			พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พื้นที่ชีวิต 10.00-11.00	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต online+ปรึกษาอิสระ (45 นาที) 10.00-10.45	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต online+ปรึกษาอิสระ (45 นาที) 10.00-10.45	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต 10.00-11.00		
	10.00-11.00 น.	60	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) การทำงานเพื่อชีวิต (25 นาที) 10.40-11.15	เลขที่ 1-15 พื้นที่ชีวิต 10.00-11.00 เลขที่ 16-30 คณิตศาสตร์ 10.00-11.00	วิจัยหาเพื่อน+ปรึกษาอิสระ (105 นาที) 10.15-12.00	พินทิวชีวิต online+ปรึกษาอิสระ (75 นาที) 10.45-12.00	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต 11.00-12.00	ภูมิภาค ภาษาไทย 10.00-11.00 พื้นที่ชีวิต 11.00-12.00		
	11.00-12.00 น.	60	เพลินแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ออนไลน์ (45 นาที) 11.15-12.00	เลขที่ 1-15 คณิตศาสตร์ 11.00-12.00 เลขที่ 16-30 พื้นที่ชีวิต 11.00-12.00		พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต 11.00-12.00	คณิตศาสตร์ 11.00-12.00 ESL 11.00-12.00			
	12.00-13.00 น.	60			พักรับประทานอาหารกลางวัน					
	13.00-14.30 น.	90	ภูมิภาค Online (40 นาที) 13.00-13.40 พัก : เพลินเพลง (10 นาที) ภูมิภาค off ส่งเสริมภาวฮาน การเรียน (40 นาที) 13.50-14.30	เลขที่ 1-15 พินทิวชีวิต 13.00-14.30 เลขที่ 16-30 คณิตศาสตร์ 13.00-14.30	คณิตศาสตร์ แบบฝึกหัด (30 นาที) 13.00-13.30 วิจัยหาเพื่อน off (40 นาที) 13.30-14.10 ESL - XReading (30 นาที) 14.10-14.40	เยี่ยมชมหอสมุดกลาง (60 นาที) 13.00-14.00 พัก : เพลินเพลง (10 นาที) Self-Directed (30 นาที) 14.00-14.30	เลขที่ 1-15 พินทิวชีวิต 13.00-14.30 เลขที่ 16-30 คณิตศาสตร์ 13.00-14.30			
	14.30-14.40 น.	10	ทำงานเพื่อชีวิต (25 นาที) 14.30-14.55		พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต 14.40-15.10	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิตออนไลน์ (45 นาที) 14.40-15.25	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต 14.40-15.10	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) พินทิวชีวิต 14.40-15.10		
	14.40-15.25 น.	45	พัก : เพลินเพลง (10 นาที) Self-Directed (30 นาที)		พินทิวชีวิตออนไลน์ (45 นาที) 14.40-15.25	พินทิวชีวิตออนไลน์ (45 นาที) 14.40-15.25	พินทิวชีวิตออนไลน์ (45 นาที) 14.40-15.25	พินทิวชีวิต 14.40-15.10		

ครูพูด ชวนสังเกตเพิ่มเติมว่า ตารางการเรียนรู้นี้ก็ยังคงมีวันเสาร์-อาทิตย์อยู่ แต่เริ่มเข้าสู่การมีเนื้อหาอื่น

สิ่งที่พบคือ วันที่เด็กกลุ่มหนึ่งมาโรงเรียน และเด็กกลุ่มหนึ่งอยู่ที่บ้าน กลุ่มที่อยู่ที่บ้านก็จะเรียนถ่ายทอดสดจากที่โรงเรียน เด็กสองกลุ่มจะเรียนเหมือนกัน นี่คือนี่ที่ครูหนูพูดว่า งานเพิ่มเป็น 2 เท่าก็ต่อตรงนี้ เพราะในขณะที่เด็กกลุ่มหนึ่งอยู่ที่โรงเรียน เป็นหลักสูตร School Based ในขณะที่เด็กอีกกลุ่มหนึ่งอยู่ที่บ้าน เรียนแบบ Home Based การเรียนทั้ง 2 แบบจะต้องสอดคล้องประสานกัน เราเรียกหลักสูตรนี้ว่า DBLC โดยเอาวิธี Flip classroom ทำให้สอดคล้องประสานกันได้ ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนที่บ้านจะถูกคลี่คลายด้วยการเรียนที่โรงเรียน และประสบการณ์ที่โรงเรียนจะถูกนำไปขยายผลด้วยการเรียนที่บ้าน

เป็น Flip classroom หรือการพลิกห้องเรียน ที่ใช้กลับไป-กลับมา ผมเรียกว่าเป็น Duple Flip การจัดหลักสูตรไขว้กัน เป็นคนละแบบกับหลักสูตร HBLC₁

ครูกุลธิรัตน์ นำเสนอ ภาพบรรยากาศการเรียนอยู่ที่บ้านของนักเรียน ซึ่งสามารถโชว์ผลงานให้เพื่อนๆและครูเห็นผ่านออนไลน์ แต่เมื่อมาโรงเรียนก็จะต้องมีการใส่หน้ากาก และมีระยะห่าง และไม่อนุญาตผู้ปกครองเข้าชมเหมือนในสถานการณ์ปกติ แต่จะให้ผู้ปกครองชมผ่านการถ่ายทอดสด

หลังจากที่ปรับตัวเป็นการสอนแบบ DBLC มาระยะหนึ่ง ก็มีสถานการณ์เปลี่ยนแปลง เกิดการระบาดรุนแรงขึ้นอีกครั้ง มีการประกาศหยุดโรงเรียน เราก็ต้องกลับไปใช้การสอนแบบ HBLC มาถึงตอนนี้หลักสูตร HBLC₁ ก็ไม่เหมาะแล้ว เพราะการเรียนรู้ของเด็กๆเดินทางออกไปไกลมากแล้ว และจะใช้ DBLC ก็ไม่ได้ เพราะต้องเรียนที่บ้านอย่างเดียว

ทีมวิชาการและทีมแกนนำช่วงชั้น มาร่วมกันวิเคราะห์อีกครั้งเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ จนถึงปัญหา อุปสรรค และจุดอ่อนที่พบจาก HBLC₁ ที่เคยแก้ได้ด้วย DBLC ก็ต้องวนกลับมา แล้วเราจะเอาอะไรกลับมาใช้ได้บ้าง โดยคงจุดอ่อนของ HBLC₁ และเอาจุดแข็งของ DBLC อะไรมาใช้ได้บ้าง

รอบนี้จึงเกิดเป็นหลักสูตร HBLC₂ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ จะต้องพร้อมยืดหยุ่น ปรับตัว เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทันทีเมื่อต้องกลับมาเรียนที่โรงเรียนอีกครั้ง และตั้งเป้าหมายที่เพิ่มความเข้มข้นขึ้นอีก โดยปรับโครงสร้างการเรียนรู้ ที่ยังคงมีการเรียนกลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาประยุกต์ แต่สลายเนื้อหาหลักสูตรกลุ่ม

วิชาแม่บท สร้างเนื้อหา ทักษะใหม่เป็นกลุ่มหน่วยวิชาพื้นที่ชีวิต (ประกอบด้วยวิชา ดนตรี ศิลปะ กีฬา) ซึ่งแม้จะเป็นชื่อแบบเดิมแต่รูปลักษณ์ภายในพลิกโฉมไปเลย

เพื่อขจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้นใน HBLC จึงออกแบบกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีการเพิ่มคาบเรียน Self Learning ให้กับเด็กมากขึ้น เนื่องจากได้เรียนรู้จากช่วง DBLC ว่า คาบ Self Learning ที่ควบคู่ไปกับการศึกษาอิสระ(เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารมากขึ้น) การทำแบบนี้จะช่วยให้เด็กได้กำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ดีขึ้น และในส่วนของ การแบ่งกลุ่มย่อยการเรียนรู้ ทำให้ครูสามารถเห็นการเรียนรู้ของเด็ก และเข้าช่วยเหลือสนับสนุนได้ทันท่วงที เพราะรู้แล้วว่า การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่สำหรับวิชาพื้นฐานนั้นทำไม่ได้แน่ๆ

ดังนั้นเพื่อให้เรียนวิชาพื้นฐานที่มีคุณภาพสูง จึงต้องแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ให้ย่อยลงไปอีก เพื่อให้ครูสามารถเห็นการเรียนรู้และสะท้อนการเรียนรู้ให้กับเด็กได้อย่างทันท่วงที และมีการสร้างหอบันดาลใจให้เด็กได้เรียนรู้ตนเอง ครูเห็นเด็กทุกคน และพ่อแม่ได้เห็นการเรียนรู้ของเด็ก

มีตารางเรียนที่ใกล้เคียงกับตารางเรียนปกติ มีการส่งสื่อช่วยสร้างการเรียนรู้ไปที่บ้าน

การประเมินผลนั้น นำความรู้พื้นฐาน/ทักษะบางอย่างของวิชานั้นไปฝากไว้กับวิชาอื่นที่ต้องใช้ ยกตัวอย่างเช่น การอ่านจับใจความ การอ่านจับประเด็นสำคัญของวิชาภาษาไทย เราก็เอาไปฝากไว้กับวิชาประยุกต์ที่เด็กๆต้องทำวิจัย

ส่วนการจัดกำลังคน กำลังทีม จะใช้การบูรณาการครูกลุ่มวิชาแม่บท ครูพัฒนาชีวิตมารับผิดชอบกลุ่มหน่วยวิชาเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ตารางการเรียนรู้และฝึกติดตามหลักสูตร HBLC ภาคเรียนวิริยะ 6/3

	8:00-8:10	8:10-8:40	8:40-8:50	8:50-9:35	9:35-10:20	10:20-10:30	10:30-11:15	11:15-12:00	13:00-13:45	13:45-14:30	14:30-14:45	14:45-15:00	15:00-15:30
จันทร์	8:00-8:10 น. กิจกรรมสัปดาห์ ฝึกอ่านซ้ำ 10 นาที	1 คาบเรียน 30 นาที	พักเบรก 10 นาที	คณิตศาสตร์ (On)	คณิตศาสตร์ (self)	อาหารว่าง 10 นาที	ภูมิปัญญาไทย (On)	ภูมิปัญญาไทย (self)	12:00-13:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน 60 นาที	กิจกรรมกำกับตนเอง (On)	หอบันดาลใจ (self)	1 คาบเรียน 15 นาที	ชมตอนแม่ทำงานบ้าน
อังคาร				ภาษาไทย (On)	ภาษาไทย (self)		ESL (On)	ESL (self)		ภาษาไทย (On)	พัฒนาชีวิตรายบุคคล (self)		ชมตอนแม่ทำงานบ้าน
พุธ				เลขที่ 1-10 คณิต เลขที่ 11-20 ESL (On)	1-13 คณิตศาสตร์ 14-26 ESL (self)		ธรรมชาตศา (On)	ธรรมชาตศา (self)		ธรรมชาตศา (On)	พัฒนาชีวิตรายบุคคล (self)		ชมตอนแม่ทำงานบ้าน
พฤหัสบดี				พื้นที่ชีวิต (On) สานภาษา	พื้นที่ชีวิต (self)		เลขที่ 1-10 ESL เลขที่ 11-20คณิต (On)	เลขที่ 1-10 ESL เลขที่ 11-20คณิต (self)		พื้นที่ชีวิต (On) สานริ	พื้นที่ชีวิต (self)		ชมตอนแม่ทำงานบ้าน
ศุกร์				ภูมิปัญญาไทย (On)	ภูมิปัญญาไทย (self)		กลุ่ม 1 คณิต กลุ่ม 2 ESL (On)	กลุ่ม 1 ESL กลุ่ม 2 คณิต (On)		เพลินเรียนรู้ (On)	วิจัยพาเพลิน (self)		เพลินแลกเปลี่ยน (On)

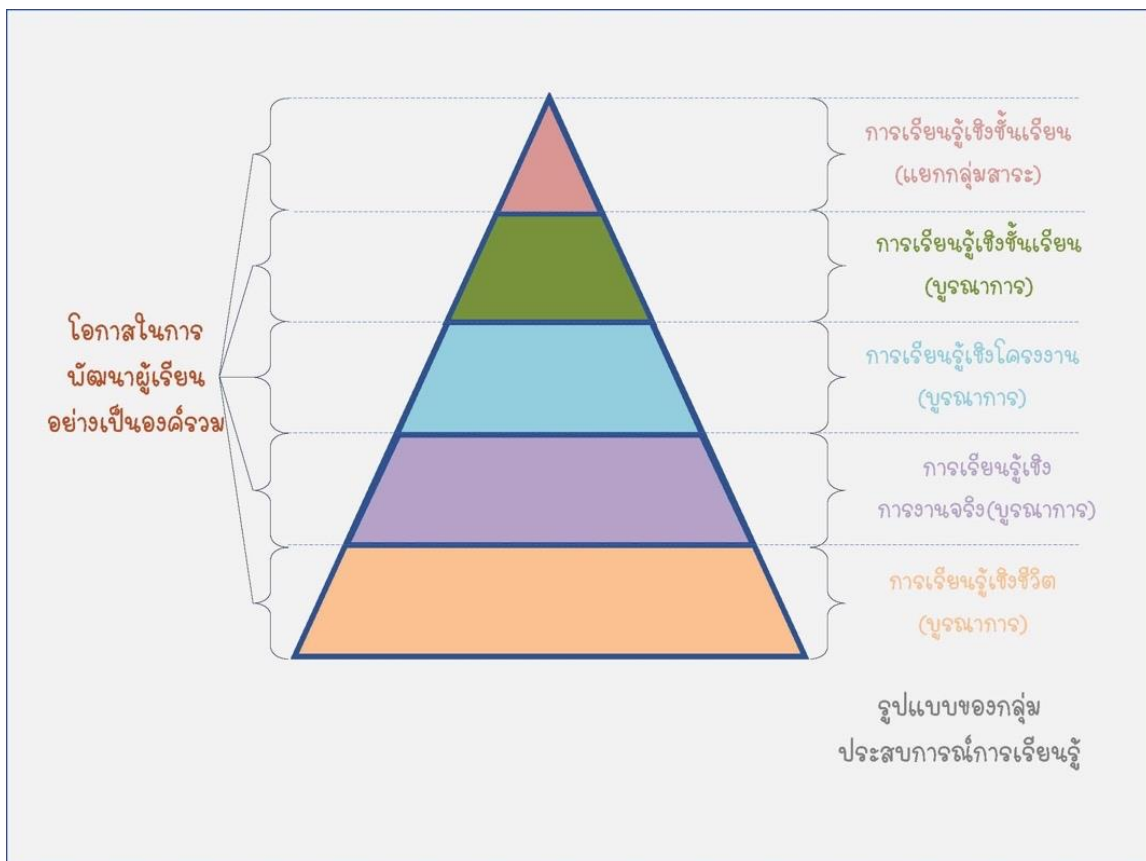
ครูหนูพาชมบรรยากาศการเรียนของเด็กในช่วง HBLC₂ และกล่าวว่า จะเห็นว่าผลงานของเด็กสะท้อนให้ครูเห็นการเรียนรู้ของเด็ก แม้ว่าเขาจะเจอความยากลำบากบ้างแต่ก็สามารถปรับตัวและก้าวข้ามมาได้ นำมาเป็นการเรียนรู้ให้กับตัวเองและการเรียนรู้ให้กับเพื่อน ๆ

ในที่สุดเราก็ได้กลับมาเรียนที่โรงเรียนกัน 100%

ซึ่งจากสถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้น เราตระหนักว่าโลกไม่สามารถกลับไปเป็นดังเดิมได้แล้ว ดังนั้นหลักสูตร SBLC แบบเดิมคงไม่เพียงพอที่จะสร้างสมรรถนะเด็กเพื่อตอบโจทย์ โลกในอนาคตได้ ดังนั้นเราจึงต้องปรับหลักสูตร SBLC อีกครั้ง โดยนำความรู้ ประสบการณ์จาก HBLC₁ DBLC และ HBLC₂ มาปรับปรุงหลักสูตร SBLC ใหม่ โดยนำความรู้และประสบการณ์จาก HBLC₁ DBLC และ HBLC₂ มาวิเคราะห์ร่วมกันว่าจุดอ่อนของ SBLC คือ ไม่ยืดหยุ่นเพียงพอในการปรับโครงสร้างการเรียนรู้อย่างทันท่วงทีเมื่อเจอกับสถานการณ์ และยังไม่สามารถสร้างคุณลักษณะเด็ก ต่อโลกอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทัน แต่มีจุดแข็งของ HBLC₁ คือ ได้พัฒนาหน่วยวิชา “วิจัยพาเพลิน” ช่วยสร้างสมรรถนะสำหรับโลกอนาคตให้กับเด็กได้ และมีกระบวนการในการเรียนรู้เชิงชีวิตมากขึ้น จุดแข็งของ DBLC คือ สามารถทำ Flip Classroom ได้ง่าย และบูรณาการเนื้อหาวิชาแม่บทเข้าไปในวิชาพื้นที่ชีวิต ขณะที่ HBLC₂ มีจุดแข็งที่มีลักษณะยืดหยุ่น ปรับตัวได้ทันทีเมื่อต้องกลับมาเรียนในรูปแบบ SBLC และมีการสร้างกลุ่มหน่วยวิชาพื้นที่ชีวิต

จะเห็นว่าทั้ง 3 หลักสูตรใหม่นี้ มีกระบวนการที่มุ่งสร้าง Self Directed Learning ให้กับเด็กที่ชัดเจนมากขึ้น

หลังจากวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งแล้ว จึงนำมาสู่หลักคิดในการออกแบบหลักสูตร SBLC₂ ที่ต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะสามารถกลับไปออกแบบ HBLC ได้ต่อเนื่องทันที คือ เมื่อมีประกาศศรูกก็สามารถสอนออนไลน์ได้ทันที และมุ่งสร้างคุณลักษณะของเด็กเพื่อเผชิญกับโลกในอนาคต โดยเลือกออกแบบกลุ่มหน่วยประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสร้างคุณลักษณะของเด็กอย่างเป็นองค์รวม

ภาพนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประสบการณ์เรียนรู้แบบไหนที่จะสร้างโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
 อย่างเป็นองค์รวมได้มากที่สุด จะพบว่า สามเหลี่ยมบนยอดปิรามิด คือ การเรียนรู้เชิงชั้นเรียนแยกกลุ่มสาระจะ
 สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมได้น้อย และในฐานปิรามิดที่เป็นการเรียนรู้เชิงชีวิต(บูรณาการ) จะ
 สร้างโอกาสในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมได้มากที่สุด เราจึงนำมาปรับใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่
 ตามสัดส่วนโดย กลุ่มการเรียนรู้เชิงชีวิต(บูรณาการ) ถูกปรับให้เพิ่มมาจาก SBLC₁ มีสัดส่วน 13.4 ปรับเป็น
 28.60 ในหลักสูตร SBLC₂

เวลา	0	1	2	พัก เบรค	3	4	อาหาร กลางวัน	Free play	5	6	พัก เบรค	7	8	9
วัน	08.00 - 08.50 ชม.	08.50 - 09.35 ชม.	09.35 - 10.20 ชม.	10.20 - 10.30 ชม.	10.30 - 11.15 ชม.	11.15 - 12.00 ชม.	12.00 - 12.30 ชม.	12.30 - 13.00 ชม.	13.00 - 13.45 ชม.	13.45 - 14.30 ชม.	14.30 - 14.40 ชม.	14.40 - 15.25 ชม.	15.25 - 15.45 ชม.	15.45 - 16.00 ชม.
จันทร์	กิจกรรมดูแลในวีซีดี	คณิตศาสตร์	กิจกรรมดูแลในวีซีดี	กิจกรรมดูแลในวีซีดี	กีฬา	กิจกรรมดูแลในวีซีดี	Free play	ESL		กิจกรรมดูแลในวีซีดี	กิจกรรมดูแลในวีซีดี	ภาษาอังกฤษ	กิจกรรมดูแลในวีซีดี	กิจกรรมดูแลในวีซีดี
อังคาร		ภาษาไทย			คณิตศาสตร์			วิจัย	วิจัย			ภาษาอังกฤษ		
พุธ		ภูมิปัญญาภาษาไทย			ESL			ธรรมชาติฯ				ภาษาอังกฤษ		
พฤหัสบดี		คณิตศาสตร์			ภูมิปัญญา ภาษาไทย			ภาษาฯ	ภาษาฯ			ภาษาฯ		
ศุกร์		ดนตรีชีวิต			ธรรมชาติฯ			ESL	ESL			ESL		

ตารางการเรียนการสอน SBLC₂ ได้เพิ่มคาบ Self กับวิชาคณิตศาสตร์ เป็นคาบเรียนคณิตคิดเพลิน
 ในช่วงก่อนเลิกเรียน จ.-พ. ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันเด็กๆก็ใช้ตารางเรียนรู้นี้อยู่

ครูปาดเสริมว่า 1 เทอมมี 10 สัปดาห์ ตารางที่เห็นนี้เป็น 5 สัปดาห์แรก ในตาราง 5 สัปดาห์หลังให้
 น้าหนักกับวิจัยเพิ่มขึ้น 50-65% และในตารางปัจจุบันเป็นตาราง จ.- ศุกร์ และไม่มีช่วงเวลา ส.-อ. เนื่องจาก
 ครูต้องใช้เวลากับการเตรียมการเรียนการสอน การตรวจงานเด็ก ทำให้ครูไม่สามารถไปออนไลน์ติดตาม/คุยกับ
 เด็กในวัน ส.-อา. ได้

ครูกุลฉัตรณ์ เพิ่มเติมว่า นอกเหนือจากที่ได้ปรับระบบหลักสูตร O L E ครั้งใหญ่ เราก็ได้ปรับ PLC
 ด้วย กล่าวคือ ทุกครั้งของการปรับหลักสูตร ก็จะปรับโครงสร้างของการทำ PLC ไปตามโครงสร้างของ
 หลักสูตร อาทิ

- การจัดเวลาในการทำ Pre Post และ KM ปรับไปตามโครงสร้างเวลาของหลักสูตรใหม่ และทำใน
 รูปแบบออนไลน์
- ยกระดับ PLC ที่ประกอบด้วย KM LS R2R โดยการบูรณาการให้เป็นเนื้อเดียวกัน ภายใต้อัฒิ KLR
 กล่าวคือ เมื่อครูต้องสอนเด็กๆในการทำวิจัย จึงให้ครูเริ่มพัฒนางานวิจัยของตนเองด้วยเช่นกันไปบน
 หลักสูตรที่ครูกำลังสอนอยู่

นอกจากนี้ นอกเหนือจากความร่วมมือร่วมใจของครู ที่ได้รับประสบการณ์ในการทำ PLC มาเป็น เวลาทำให้ครูสามารถปรับตัว และพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็วภายใต้สถานการณ์โรคระบาด

สำหรับการบริหาร กำลังคน ทีม องค์กร

เป็นสิ่งที่เราต้องทำ วิธีการทำงานคือ

- ปรับวิธีการทำงานของครู ครูทุกคนถูกปรับให้เป็นเหมือนครูประจำชั้นช่วยกันดูแลเด็ก เวลาเรียนใน Zoom
- ก่อนเปลี่ยนวิชา ครูที่สอนอยู่ต้องรอส่งต่อห้องให้ครูคนต่อไป
- ครูทุกคนต้องปรับตัว และพร้อมปฏิบัติในทุกหน้างาน
- เอื้ออำนวยอุปกรณ์สำหรับการสอนออนไลน์
- โรงเรียนสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ต
- การยืม com หรือจัดซื้อ notebook ipad โดยผ่อน 0%
- ครูเตรียมจัดสื่อให้กับเด็กรายบุคคล ส่วนกลางของโรงเรียนทำหน้าที่ในการรอบฆ่าเชื้อ และนัดหมายให้ผู้ปกครองมารับสื่อที่โรงเรียน หรือทำการจัดส่งทางไปรษณีย์ ในกรณีที่ไม่สะดวกมารับด้วยตัวเอช่วยทำการจัดส่ง อุปกรณ์ให้กับเด็ก

ปัญหาและความยากลำบากที่พบระหว่างการปรับเปลี่ยน

- ต้องเรียนรู้การใช้เครื่องมือใหม่ๆอย่างคล่องแคล่วในเวลาจำกัด
- ความพร้อมของอุปกรณ์ Electronic
- สัญญาณ Internet
- อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ ที่ที่บ้านไม่มี
- สมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์
- เวลาที่การปรับตัว/เตรียมการต่างๆ น้อยมากเมื่อเทียบกับสิ่งที่ต้องปรับเพื่อให้เราบรรลุเป้าหมายหลัก
- ความแตกต่างของความพร้อมในการดูแล ช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ที่บ้านโดยผู้ปกครองแต่ละครอบครัว
- ความเข้าใจของผู้ปกครองในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

แก้ปัญหาและความยากลำบากที่พบด้วยวิธีอะไร

- ทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจในการร่วมกันฝ่าวิกฤติ (ระหว่างช่วงชั้น ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เด็ก)

- สร้างช่องทางการสื่อสารสองทางที่แลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างเพียงพอและทันท่วงที (ผู้นำช่วงชั้น ครู เด็ก ผู้ปกครอง)
- โรงเรียนให้การสนับสนุนเครื่องมือ และโปรแกรมต่างๆ เพื่อทำงานออนไลน์ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก
- หาความรู้เทคนิควิธีในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์
- จัดคาบเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีที่ปรึกษาเมื่อมีคำถาม ข้อสงสัย และสร้างช่องทางที่ทำให้ผู้ปกครองได้เห็นการเรียนรู้ของลูก

“เรารับรู้ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดต่างๆ อย่างรอบด้านได้อย่างไร”

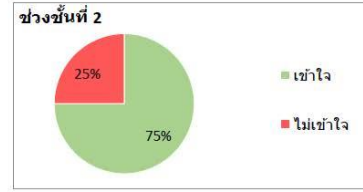
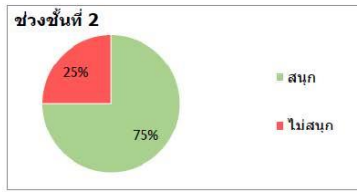
ฝ่ายวิชาการ = QM3 = ระบบติดตาม ตรวจสอบ เรียนรู้ และพัฒนาระบบผลิต และระบบ PLC

ฝ่ายวิชาการ ออกแบบสำรวจ สะท้อน และร่วมปรับปรุงพัฒนากับช่วงชั้นในประเด็นต่างๆ

- ความพร้อมของครู และผู้ปกครองสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์
- ปัญหาอุปสรรคที่ครู และผู้ปกครองพบในช่วงของการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์
- เจตคติในการทำงาน (ความสุข ความมั่นใจ ความเข้าใจ) ของครู
- ความสุข และความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของเด็ก (เด็ก ครูผู้ปกครอง)
- ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จากครู และผู้ปกครอง
- เจตคติในการเรียนรู้แต่ละหน่วยวิชาของเด็ก

ทั้งหมดนี้คือข้อมูลต้นทางที่นำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพ OLE ของโรงเรียนทั้งระดับที่ 1 ระดับที่ 2 ระดับที่ 3 ทั้งระดับการจัดการเรียนการสอนรายครั้ง รายภาค รายเทอม และปีการศึกษา ก็ได้ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลต้นทางไปถึงการพัฒนาระบบ PLC เพื่อให้คุณครูมีความมั่นใจและก้าวต่อไปในการทำงานอย่างมีความสุข นี่คือการรวบรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นในช่วงโควิด

ความรู้สึกของครูต่อการจัดการเรียนรูปแบบ HBLC

รู้สึกสนุกเพราะ

- ได้ลองทำอะไรใหม่ๆ ทำท่าย ทำให้เห็นมุมมองในการเรียนการสอนรูปแบบใหม่
- ทำให้ครูต้องคิดรูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายในการดึงดูดให้เด็กๆ อยากเรียนรู้ไปกับเรา
- ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานที่ไม่เคยได้ทำงานร่วมกันมาก่อน ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น
- HBLC ก็เป็นการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่ไม่เคยได้ลงมือทำอย่างจริงจังมาก่อน

- เพราะหลายครั้งก็ต้องจัดการปัญหาทางการใช้เครื่องมือและinternet ทำให้ดำเนินกิจกรรมลำบาก จะเด็กเด็มนักก็ทำได้ยากขึ้น
- เพื่อย่อยและล่า

เข้าใจ...เพราะ...

- เนื่องจากกระบวนการเรียนรูปแบบHBLCเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การเรียนด้วยตนเอง เรียนอยู่ที่บ้าน ก็กิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องเป็นไปแบบHBLC เพื่อให้เด็กๆได้เรียนรู้ด้วยตนเองและได้รู้จักตนเองมากขึ้น
- พยายามศึกษา อ่านเอกสาร ฟังการอธิบายจาก พน.พช. ทำความเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรูปแบบHBLC การหาข้อมูลเพิ่มเติม การได้ลงมือทำด้วยตนเอง
- ทำความเข้าใจและศึกษาให้เพียงพอถึงความแตกต่างระหว่าง SBLC และ HBLC จึงทำให้เข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้

- เป็นการทำความเข้าใจไปพร้อมกับการทำงานเฉพาะหน้า ควบคู่กันไปด้วย ประกอบกับความเข้าใจในการเรียนรูปแบบเดิมยังเป็นตัวจำกัดกัน ทำให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้นี้ใหม่ไม่กระจ่างชัด มองเห็นเบื้องแฉบ ๆ ที่กำลังทำตรงหน้า
- ยังคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรูปแบบนี้ ได้ไม่รอบด้านพอ

คำถามจากวงเรียนรู้

คุณปิยาภรณ์ ถามว่า "เพลินพัฒนาเจอปัญหาในสถานการณ์ที่เด็กรู้สึกว่ายาก แล้วครูทำอย่างไรให้เด็กรู้สึกว่าการวิจัยแบบนี้เป็น"วิจัยง่ายนิดเดียว"

ครูพรพิมล เกษมโอภาส (ครูนุ่น) ครูคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 ตอบว่า ตอนที่เริ่ม Input ให้กับเด็ก ทีมคุณคือครูพยายามทำความเข้าใจร่วมกันก่อน แล้วจึงออกแบบไปด้วยกัน จากการที่รู้จักเด็ก และพยายามออกแบบไปบนสิ่งที่เด็กจะติดขัด ที่จะให้เครื่องมือ ให้การช่วยเหลือเด็กได้มากขึ้น เมื่อนำแผนลงสู่เด็ก ก็นำผลกลับมาคุยกันอีกครั้ง

สิ่งที่เป็นกระบวนการทำงานนั้น ความจริงก็เป็นสิ่งที่เรียนรู้และคิดกันมาก่อน แล้วค่อยลงสู่เด็กแล้วมาเรียนรู้ แล้วพัฒนาต่อ ก็เป็นวงจรเช่นนี้วนไปเรื่อยๆ นอกจากนี้ก็ยังรับฟังเสียงสะท้อนจากเด็ก ว่าเด็กทำแล้วติดขัดตรงไหน ต้องการอะไร ฯลฯ ครูต้องให้เหตุผลเด็ก ไม่ได้มองแค่มุมครูฝ่ายเดียว

ครูศิวัต ขยายความว่า เรื่องแรก เด็กของเราคุ้นชินกับการเรียนโครงการ ที่ต้องมีการประเมินเพื่อพัฒนา สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เด็กมีอยู่แล้ว เพียงแต่ยกระดับขึ้นเป็นเชิงวิจัย เรื่องที่สอง การสนับสนุนจากทีมวิชาการ อาทิ การเข้าไปช่วยครูโดยตรง ไปจนถึงการทำคู่มือให้เด็กใช้และเก็บ Feedback กับเด็ก สะท้อนให้กับผู้สอนได้อย่างรวดเร็ว

คุณปิยาภรณ์ เสริมว่า อยากให้ทุกโรงเรียนเห็นการทำProject Based ที่มีคุณภาพ ทุกโรงเรียนทำได้ แต่ต้องมีการเตรียมการ และสิ่งที่มีความหมายมากก็คือ ต้องมีการ Feedback กลับเข้ามาอย่างรวดเร็ว

รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ ผู้ทรงคุณวุฒิ นวัตกรรมเพาะพันธุ์ปัญญา สะท้อนว่า น่าสนใจที่ครูขาดได้พูดถึงการทำโครงการฐานวิจัย

แชร์ประสบการณ์ กระบวนการคิด จากศรีสะเกษ ซึ่งผมทำกับครู และพบว่า ครูยังต้องพัฒนาไปอีกเยอะ ที่โรงแรมจะมีราวแขวนผ้าขนหนูที่ส่วนใหญ่จะอยู่เหนือชักโครก ซึ่งไม่ถูกต้องเพราะในอุณหภูมิห้อง เวลาเราซบถ่ายเชื้อโรคจะลอยขึ้นไปเกาะผ้าขนหนู ....ผมเอาปัญหานี้ไปถามครูแล้วมาให้ครูมาให้คำตอบในตอนเช้า ...ครูส่วนใหญ่...จะไม่ได้ให้คำตอบมาตามโจทย์พิสิคส์เบื้องต้นที่ผมชี้นำไปตอนต้น...เพื่อให้ได้คำตอบว่าการออกแบบแบบนี้ไม่ควรวางผ้าไว้เหนือชักโครกเพราะอะไร...ครูส่วนใหญ่ที่มาอบรมกว่า 100 คน ตอบคำถามนี้ไม่ได้...

ดังนั้นการสอนโครงการฐานวิจัย ผ่านกระบวนการคิดโดยไม่บอกตรงๆ แต่เป็นข้อมูลที่เอาไปเชื่อมต่อได้

ระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ

เวทีย่อยชม
**โรงเรียนตัวอย่าง
ออนไลน์**

โครงการครูเพื่อศิษย์ฯ ปี2
(Online PLC Coaching #2)

PLC COACHING กสศ SCB

ระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ

ครูศิลวัต ศุภิลวรรณ
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเพลินพัฒนา

จากที่เล่ามา บางท่านมีคำถามว่า “เอากำลั้งที่ไหนมาทำ” ในสถานการณ์ที่หนักหน่วง รุนแรง เปลี่ยนแปลงทั้งองค์ภาพพ และยังเป็นการเปลี่ยนแล้ว เปลี่ยนอีก เปลี่ยนแล้ว เปลี่ยนอีก มีปัจจัย มีระบบ ซึ่งโดยตัวระบบเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น เป็นนามธรรมของความสัมพันธ์ แต่ปฏิบัติการของระบบ หรือผลลัพธ์นั้น มองเห็นได้

ระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ คือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการทำงานของเรทั้งหมด ช่วยให้ ทีมทำงานได้สะดวกขึ้น

อยากจะบอกว่า ถ้าโรงเรียนที่มีเด็กไม่มาก สิ่งที่ผมกำลังจะพูดนี้ก็อาจจะยังไม่สาหัสมากนัก หากเรามี คุณครูและมีผู้นำที่ฉลาดหลักแหลม มีวิสัยทัศน์ดี มีทีมเวิร์คที่ดี ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว มี คุณภาพและสร้างสรรค์ได้ ในทางกลับเมื่อเด็กเริ่มเยอะขึ้น ตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปจำเป็นต้องสร้างระบบขึ้นมา เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยทำงานและช่วยการพัฒนา

ปัจจัยที่ทำให้สามารถทำเรื่องยากและเหนื่อยในช่วงโควิดได้

คุณูปการของระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ

การปรับตัวอย่างรวดเร็ว หนักหน่วง และต่อเนื่อง ที่เราทำในช่วงสถานการณ์ COVID มีปัจจัยหลักที่ สนับสนุนให้เราทำได้คือ

1. วิสัยทัศน์ จินตนาการ และการตัดสินใจของผู้นำ
2. กำลังใจ ความสามารถ และความสามัคคีของผู้ปฏิบัติทั้งหมด

3. ระบบบริหารคุณภาพการศึกษาที่แข็งแกร่ง มีองค์ประกอบครบถ้วน

ทั้ง 3 ข้อนี้สำคัญมาก ในที่นี้ขอกล่าวถึงเฉพาะระบบบริหารคุณภาพการศึกษาเท่านั้น กล่าวคือ

ในระบบบริหารคุณภาพของวิสาหกิจขั้นต้นระบบผลิต หรือ QM1 ต้องมี

- 1) เป็นวงจรเรียนรู้และพัฒนา(วงจร PDCA) ซึ่งกระทำโดยทีมผลิต
- 2) มีระบบ PLC หรือ QM2 ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ เรียนรู้และพัฒนา ระบบผลิต หรือ QM1 ซึ่งร่วมกันกระทำโดยทีมผลิตเอบภายในวงจร PDCA ของระบบผลิต (QCC/KAIZEN/R2R/KM/Team Learning ฯลฯ)
- 3) ระบบปฏิบัติการของหน่วยงาน QA/R&D ในองค์กร หรือ QM3 ทำหน้าที่ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน ศึกษาสะท้อน สนับสนุน และร่วมพัฒนา QM1 และ QM2 ด้วยวงจร PDCA ของหน่วยงานซึ่งกระทำโดยทีม QA/R&D ขององค์กร (ทีมนี้อยู่นอกระบบผลิต)

ในโรงเรียน ระบบบริหารคุณภาพของการศึกษาในระบบ OLE ของการศึกษาในระบบก็คือ QM1 เป็นวงจรเรียนรู้และพัฒนา ซึ่งกระทำโดยทีมครูผู้สอน ซึ่งมีระบบ PLC ของครู หรือ QM2 ทำหน้าที่ ติดตาม ตรวจสอบ เรียนรู้และพัฒนา ระบบ OLE (QM1) ซึ่งร่วมกันกระทำโดยทีมครูผู้สอนภายในวงจร OLE (KM/LS/R2R/KLR ฯลฯ)

และมีระบบสนับสนุนของฝ่ายวิชาการ หรือ QM3 ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน ศึกษาสะท้อน สนับสนุน และร่วมพัฒนา QM1 (OLE) และ QM2 (PLC) ด้วยวงจร PDCA ของฝ่ายวิชาการ

ระบบ QM1 หรือ ระบบ OLE

ระบบ QM1 หรือ ระบบ OLE คือ ระบบของหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่ทำหน้าที่สร้างนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา (เทียบเท่าระบบผลิตในวิสาหกิจทั่วไป) ซึ่งร่วมกระทำโดยครูผู้สอนทั้งหมดเป็นหลักและต้องมีลักษณะเป็นวงจรเรียนรู้และพัฒนา

อักษร O ในที่นี้ย่อมาจาก Objective หรือเป้าหมายของการจัดการศึกษาแต่ในที่นี้มีความหมายรวมถึง หลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งหมดตั้งแต่ โครงหลักสูตร กรอบการจัดการเรียนรู้รายกลุ่ม ประสบการณ์ โครงสร้างการเรียนรู้รายปี ประมวลผลการจัดการเรียนรู้รายภาคเรียน แผนการเรียนรู้รายครั้ง สื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ในการเรียนรู้ ชุดความรู้ แบบฝึก คู่มือนักเรียน คู่มือครู ฯลฯ

อักษร L ในที่นี้ย่อมาจาก Learning หรือ การจัดการเรียนการสอนซึ่งมีความหมายรวมถึงการเตรียมความพร้อมของครู (และนักเรียน) ก่อนการเรียนการสอน การดำเนินการเรียนการสอน และการไต่ตรองสะท้อน บันทึกลง หลังการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินเพื่อพัฒนาภายในกระบวนการเรียนรู้ (Formative Assessment) ที่ฝังแฝงอยู่ใน L

อักษร E ในที่นี้ย่อมาจาก Evaluation หรือการวัดและประเมินผล ซึ่งในที่นี้หมายถึง **การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ในแต่ละช่วง (Summative Assessment)**

นิยามเฉพาะของ ระบบ OLE จึงหมายถึง องค์กรทั้งหมดของ OLE และความสัมพันธ์ที่ทำให้ องค์กรทั้งหมดทำงานร่วมกันเป็นเอกภาพ มั่นคง ต่อเนื่อง สามารถปรับสมดุลและซ่อมแซมส่วนเสียหายได้ด้วยตนเอง

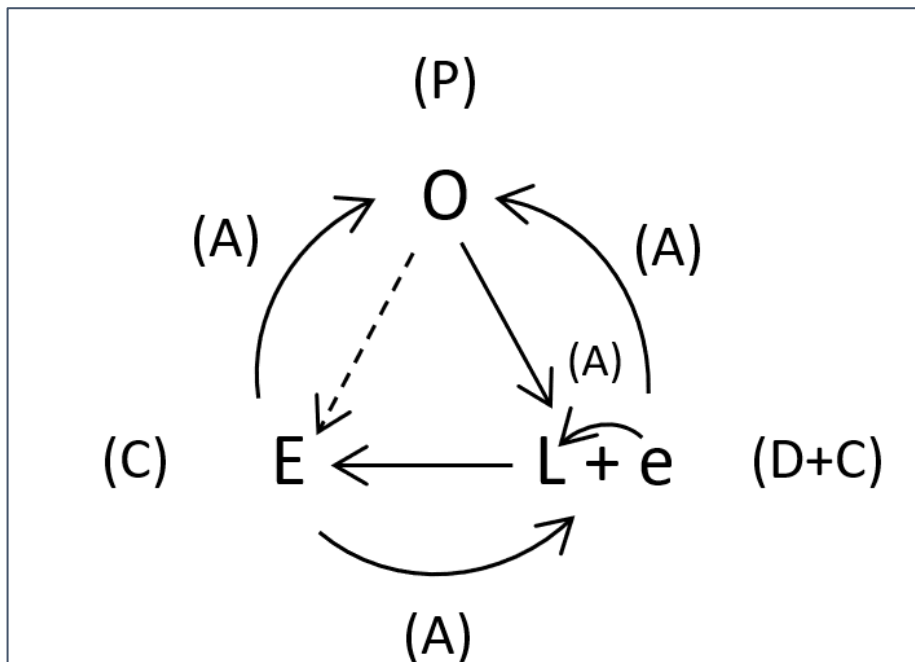
วงจรการทำงานของระบบ OLE

ลำดับที่ 1 การจัดทำหรือปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร หรือ O

ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนการสอนหรือ L

ลำดับที่ 3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละช่วง หรือ E

เปรียบเทียบระบบ OLE กับระบบ PDCA

ใน วงจร OLE หนึ่งรอบเท่ากับ PDCA ฉะนั้น OLE จึงเป็นระบบ PDCA ที่มีความละเอียดพิถีพิถันมาก

ระบบ QM2 หรือ ระบบ PLC คืออะไร

ระบบ QM2 หรือ ระบบ PLC คือระบบที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เรียนรู้ และพัฒนาระบบ OLE (QM1) ซึ่งร่วมกันกระทำโดยทีมครูผู้สอนภายในวงจร OLE

ในวิสาหกิจทั่วไป เช่น QCC/KAIZEN/R2R/KM/Team Learning ฯลฯ ในสถานศึกษา เช่น KM/LS/R2R/KLR ฯลฯ

ระบบ QM2 หรือ ระบบ PLC ของเพลินพัฒนา : บูรณาการ KM (Knowledge Management) LS (Lesson Study) R2R (Routine To Research) หรือการวิจัยชั้นเรียน

ระบบ QM2 หรือ ระบบ PLC ของเพลินพัฒนา

เป็นการบูรณาการ KM (Knowledge Management) LS (Lesson Study) R2R (Routine to Research) ให้เป็นเอกภาพและเป็นงานชิ้นเดียวกัน

ครูศิลาวัต กล่าวว่า แรกเริ่มเลยเพลินพัฒนาเริ่มจาก R&D ในช่วง 2 ปีแรก ต่อมา ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช ได้แนะนำให้ได้อัจฉริยภาพ KM เชิงมนุษย์ คือ หัวใจของการบริหารข้อมูลทั้งหลายเชื่อมโยงเข้าหากัน ต่อมาได้พบกับ อ.ไมตรี ทำให้ได้พบกับ LS และเราได้ทำให้ KM กับ LS สอดประสานกัน ต่อมาช่วงหลัง ได้รับคำแนะนำจาก ศ.นพ.วิจารณ์ อีกครั้งว่าถึงเวลาที่ควรทำ R2R ด้วย โจทย์ก็คือ จะบูรณาการ 3 สิ่งให้เป็นเนื้อเดียวกันได้อย่างไร

มีคำถามบ่อยว่า KM กับ LS ต่างกันอย่างไร?

ครูศิลาวัต เปรียบเทียบว่า หลักการของ KM คือการดึงความรู้จากการปฏิบัติออกมา แล้วทำการรวบรวม เรียบเรียง เปิดเผย และถ่ายทอด “ความรู้ปฏิบัติ” ที่สะสมอยู่ในครูทุกคนให้ปรากฏและไหลเวียนทั่วถึงแก่ครูทุกคน และทำให้ความรู้ที่ไหลเวียนนั้นผ่านครูลงสู่การทำงานและเกิดการเรียนรู้ย้อนจากการทำงาน กลับมาสู่ครู เป็นวงจรหมุนวนเป็นเกลียวยกระดับไปเรื่อยๆ

ขณะที่หลักการของ LS มีจุดที่แตกต่างกันคือ คือ LS จะหล่อหลอมการทำงานและการเรียนรู้ของ ครู ทั้งทีมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างการเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีเป้าหมายมั่นคงชัดเจน

KM มีวิธีการ คือ 1) ใช้กิจกรรมฟัง พูด อ่าน เขียน ถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ คล้ายๆกับกิจกรรมจิตปัญญา 2) สอดประสานและแทรกซึมอยู่ในวงจร OLE อย่างอิสระ 3)สร้างการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเปิดกว้างมีชีวิตชีวา

LS มีวิธีการ คือ 1) ใช้การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Working) เป็นเครื่องหล่อหลอมการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน 2) มีลำดับการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นเนื้อเดียวกันกับระบบ OLE ในทุกขั้นตอน 3)มุ่งเป้าไปที่พัฒนาระบบ OLE นักเรียน เป็นเป้าที่ทรงพลัง และครูอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ทั้ง KM และ LS มีส่วนเหมือนกันตรงที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาแก่ครู อย่างเป็นวงจรยกระดับที่ต่อเนื่องและแนบเนียนอยู่ในงานประจำ

R2R หรือ Routine to Research คือ ระบบ PLC ชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเป็นงานวิจัยในหน้างานประจำที่ฝังตัวอยู่ในงานประจำอย่างแนบเนียน ในที่นี้หมายถึงการทำวิจัยชั้นเรียนหรือวิจัยบทเรียน ที่ฝังตัวอยู่อย่างแนบเนียนในระบบ OLE

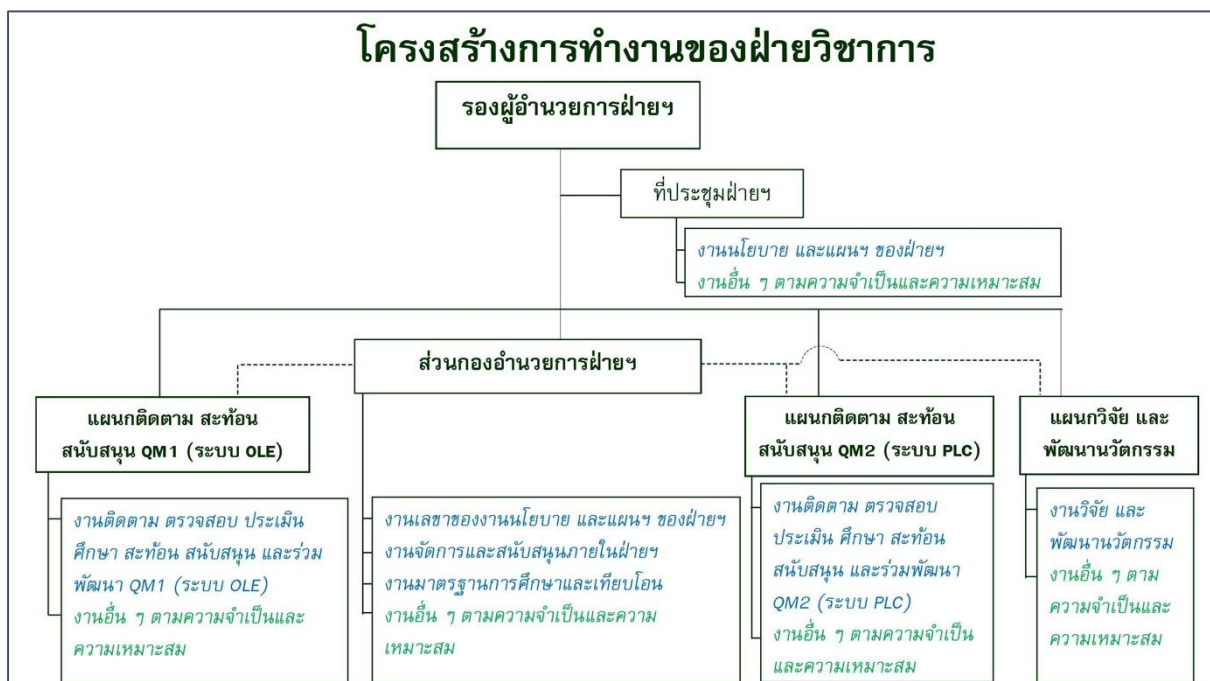
วิธีบูรณาการ KM LS และ R2R ให้เป็นเอกภาพ และแนบเนียนอยู่ในระบบ OLE (ความรู้ปฏิบัติของเพลินพัฒนา)

1. ยกระดับ LS (Lesson Study) ให้เป็น LR (Lesson Research) โดย

- มีโจทย์ปัญหาการพัฒนาที่มั่นคงและต่อเนื่อง (ต้องมีปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่อยากพัฒนาให้ต่อเนื่อง จึงจะเห็นผล)
- มีสมมติฐานวิธีการแก้ปัญหาที่มีเหตุผล ทฤษฎี และหลักฐานประกอบ
- มีการนำสมมติฐานนั้นมาสร้างเป็นแผนและกระบวนการเรียนรู้และนำสู่ระบบ OLE
- มีการเก็บข้อมูลสะท้อนกลับของกระบวนการเรียนรู้้อย่างมีระเบียบ เป็นระบบ
- มีการนำข้อมูลสะท้อนกลับเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อปรับปรุงแผนและกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย
- มีการประมวล สรุป การเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของงานวิจัย

2. ทำให้วาระหลักของเวที KM ทั้งรายสัปดาห์และรายครึ่งปี เป็นการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จาก LR (Lesson Research)

ดังนั้น เมื่อยกระดับ LS ขึ้นเป็น LR และทำให้วาระของ KM เน้นไปที่ความรู้ปฏิบัติจาก LR สิ่งที่ได้คือ KM LS R2R หลอมรวมเป็นงานเดียวกัน เกิดเป็นระบบ KLR ที่ฝังตัวแนบเนียนอยู่ในระบบ OLE

ระบบ QM3 หรือ ระบบสนับสนุนของฝ่ายวิชาการ

ใช้การบริหารกำลังคน กำลังคนทั้งหมดจะอยู่ในส่วนกองอำนวยการ จะใช้การรวมกำลังกัน จากโครงสร้างนี้ใช้คนทั้งหมด 6 คนในการดูแลสนับสนุนทุกเรื่อง สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันได้สารพัดงาน งานกองอำนวยการจะมีอีกงานหนึ่งที่เหมือนกับโรงเรียนอื่นๆทั่วไป เช่น งานมาตรฐานการศึกษา

พื้นที่ปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายการเรียนการสอน

วงประชุมขับเคลื่อนนั้น เมื่อ 10 กว่าปีก่อนผมเป็นประธานที่ประชุม แต่ปัจจุบันผลักดันให้หัวหน้าช่วงเป็นประธาน ผมเองถอยมาเป็นที่ปรึกษา

- วงประชุมขับเคลื่อนระบบ OLE และ ระบบ PLC
- ร่วมนิเทศกับครูในระบบ KLR แบบเสมอภาค
- งานจัดการความรู้รายครึ่งปี
- Cyber Space
  - หอบันดาลใจ (หอจัดนิทรรศการผลงานและการเรียนรู้ของเด็ก)
  - ระบบคลังองค์ความรู้ของ O
  - ระบบคลังเครื่องมือวัดและประเมินผล
  - ระบบการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ
  - คลังข้อมูลสนับสนุนระบบ OLE และระบบ PLC
- พื้นที่เฉพาะกิจสำหรับคณะทำงานร่วมแบบต่าง ๆ
- การจัดอบรม/Work shop

คุณูปการสำคัญของระบบ QM1-QM2-QM3

ครูพูด แนะนำ อยากให้ทุกโรงเรียนมี ระบบ QM1-QM2-QM3 ให้ครบแล้วจะได้สมบัติที่ยิ่งใหญ่ อย่างน้อย 5 เรื่อง คือ

1. สร้างความมั่นคงของการบริหารคุณภาพ ที่ไม่ว่าโรงเรียนจะเจอปัญหาการโยกย้ายของผู้บริหารและครู ผอ.ย้าย หรือครูลาออก หากในโรงเรียนมีทีมที่เอาจริงเอาจังกับ ระบบ QM1-QM2-QM3 อย่างต่อเนื่อง ความมั่นคงก็จะเกิดขึ้น
2. สร้างความก้าวหน้าในการบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง อย่างที่กล่าวแล้วว่า ระบบ OLE คือ เกลียวยกระดับ ระบบ PLC ก็เหมือนการติดเครื่องยนต์เทอร์โบ และ ระบบ QM3 คือการสนับสนุนจากทีมวิชาการ เมื่อ 3 ส่วนนี้ประกอบกัน ย่อมเกิดความก้าวหน้า

3. สร้างความพร้อมในการปรับตัวอย่างรวดเร็ว รุนแรง ที่ทำได้อย่างมีระเบียบ เป็นระบบ ควบคุมการปฏิบัติได้ทั่วถึงทุกองค์ภายในระบบ นี่คือการที่กรณีสถานการณ์โควิด ซึ่งเราสามารถปรับตัวที่รวดเร็ว รุนแรงทั้งระบบทุกองค์ภายในได้ ก็เพราะเราทำผ่านระบบ ระบบ QM1-QM2-QM3 นี้เอง และเมื่อทำผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกจะคิดเชิงระบบได้
  4. ทำให้โรงเรียนเกิดเป็นองค์กรเรียนรู้ที่มีชีวิต
  5. สร้างความรู้ด้านการบริหารคุณภาพให้กับโรงเรียนและสังคม
- ทั้งหมดนี้คือทรัพย์สินทางปัญญาที่จะเกิดขึ้นในเรียนจากการทำ ระบบ QM1-QM2-QM3

การนำผลการถอดบทเรียนมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาเมื่อเข้าสู่ภาวะปกติ

เวทีย่อยชม

โรงเรียนตัวอย่าง
ออนไลน์

โครงการครูเพื่อศิษย์ฯ ปี2
(Online PLC Coaching #2)

PLC COACHING   SCB

**การนำผลการถอดบทเรียนมาพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาเมื่อเข้าสู่ภาวะปกติ**

ครูพรพิมล เกษมโอกาส
ครูคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2

ครูปาดนำเข้าสู่ช่วงต่อไปว่า ครูรุ่นจะมาเล่าประสบการณ์ของทีมคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 เป็นประสบการณ์ที่ทำให้เห็นการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ว่าการนำระบบ QM1-QM2-QM3 มาใช้ประโยชน์ในการปรับตัว และพัฒนาจนในที่สุดมาทำ SBLC₂ ของทีมคณิตศาสตร์

ครูพรพิมล เกษมโอภาส (ครูนุ่น) ครูคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 นำเสนอว่า การทำงานภายใต้ ระบบ QM1-QM2-QM3 จากนั้นก็ได้มีการนำผลการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิดมาถอดบทเรียน มาทำให้ การเรียนรู้ในสภาวะปกติเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ

1. การจัดโครงสร้างการเรียนรู้
2. การปรับปรุงคุณภาพของแผนและสื่อ
3. การเพิ่มช่องทางการสื่อสาร

การจัดโครงสร้างการเรียนรู้

ในช่วงโควิด ที่เป็นการเรียนผ่านออนไลน์ ทำให้ครูพบปัญหาว่า ไม่สามารถประเมินการเรียนรู้ของเด็กได้ จึงมีการจัดโครงสร้างการเรียนรู้ใหม่ มีเวลาที่เด็กเรียนพร้อมกันทั้งห้อง และเรียนทีละ ครั้งห้อง เพื่อให้ครูสามารถสร้างการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมได้มากขึ้น รวมทั้งสามารถประเมินเด็กได้มากขึ้น จึง นำข้อดีนี้มาใช้ในสภาวะปกติ

กล่าวคือ จัดตารางสอนมีการจัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อเพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ของนักเรียนที่ยังไม่กล้าแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ และทำให้ครูสังเกตและตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ทั่วถึงมากขึ้น

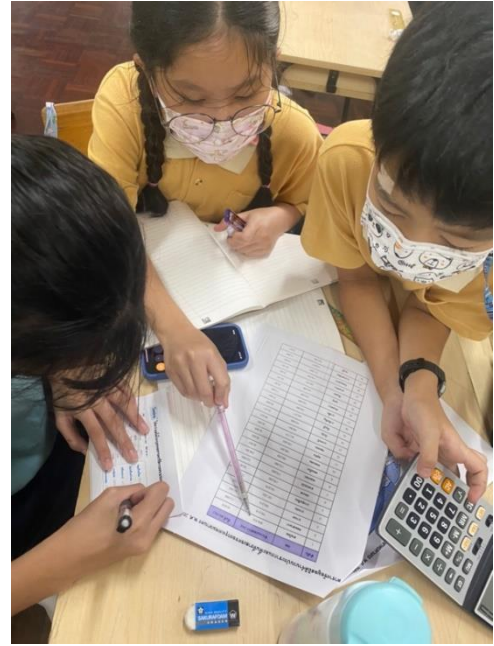
	8:00-8:10	8:10 - 8:40	8:40-8:50	8:50 - 9:35	9:35-10:20	10:20-10:30	10:30-11.15	11.15-12.00	
จันทร์	ก่อน 8:00 น. กิจวัตรส่วนตัว		พักเบรก 10 นาที	คณิตศาสตร์ (On')	คณิตศาสตร์ (self)	อาหารว่าง 10 นาที			12:00-13:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน 60 นาที
อังคาร									
พุธ				เลขที่ 1-13 คณิต เลขที่ 14-26 ESL (On')	เลขที่ 1-13 คณิต เลขที่ 14-26 ESL (self)		เลขที่ 1-13 ESL เลขที่ 14-26คณิต (On')	เลขที่ 1-13 ESL เลขที่ 14-26คณิต (self)	
พฤหัสบดี									
ศุกร์							กลุ่ม 1 คณิต กลุ่ม 2 ESL (On')	กลุ่ม 1 ESL กลุ่ม 2 คณิต (On')	

ในสภาวะปกติ ในช่วงเวลาทำโจทย์สถานการณ์ให้แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย และให้นักเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสอนกันเอง ครูจะคอยสังเกตและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มอย่างทั่วถึง

ผลดีที่เกิดขึ้น

- ครูสามารถสังเกตแนวคิดนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และตอบสนองได้อย่างทันท่วงทีมากขึ้น
- นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนแนวคิดกันเอง ให้คำแนะนำกันเอง เปรียบเทียบแนวคิดกันเอง ทำให้นักเรียนทุกคนมีแนวคิดเกิดขึ้นอย่างน้อย 1 วิธี
- นักเรียนที่เร็วมีโอกาสได้สอนเพื่อนและอาจเกิดแนวคิดที่หลากหลายมากขึ้น
- นักเรียนที่ช้ามีเพื่อนคอยช่วย ไม่ถูกทอดทิ้งหากครูเข้าช่วยเหลือได้ไม่ทัน

ข้อควรระวัง

- การแบ่งกลุ่มต้องมีการให้เงื่อนไขที่ชัดเจนว่าให้ร่วมกันสร้างการเรียนรู้ได้
- อาจมีนักเรียนที่ไม่ชอบหรือไม่ถนัดการทำงานแบบกลุ่ม

ครูจะมีการเก็บ feedback จากเด็กๆ ในการทำงานกลุ่ม ซึ่งก็มีเด็กกลุ่มหนึ่งที่สะท้อนว่า ก็สนุกในการเรียนรู้ และเข้าใจง่ายในการทำงานกลุ่ม แต่ขณะเดียวกันก็อาจมีเด็กบางคนที่ไม่ชอบ ก็ทำให้ครูได้นำ feedback ไปทำงานกับเด็กกลุ่มนี้ได้ว่าติดขัดตรงไหนในการทำงานร่วมกันกับเพื่อน ครูก็จะเข้าไปช่วยเสริมทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อให้เขาไปต่อในคาบเรียนต่อไปได้ง่ายขึ้น

ประเมินการเรียนรู้ปลายทางที่ 1 ครั้งที่ 1 ของ เดือนที่ 1 ชั้น 5/4

1) สิ่งที่ได้ดีในคาบเรียนนี้ การทำงานกลุ่ม

2) อยากพัฒนาต่ออย่างไร ใจทำงานกลุ่มด้วยใจ

3) วันนี้รู้สึกอย่างไร ..... ชอบมากที่สุด ..... ชอบมาก ..... ชอบเฉย ..... ชอบน้อยที่สุด

เพราะ สนุกที่ทำงานกลุ่ม

4) วันนี้เรียนรู้อะไร ความแตกต่างของงานเขียนและบทนิพนธ์

5) ความรู้เดิมที่นำมาใช้ บทนิพนธ์

6) ความเข้าใจในการเรียนรู้อะไร เข้าใจ

เพราะ เข้าใจ

7) สิ่งที่เรียนรู้อะไร จะไปต่อยอดเรื่องอะไร สอบ

ประเมินการเรียนรู้ปลายทางที่ 1 ครั้งที่ 1 ของ เดือนที่ 1 ชั้น 5/3

1) สิ่งที่ได้ดีในคาบเรียนนี้ ท.ส.จัด

2) อยากพัฒนาต่ออย่างไร ท.ส.จัดเพื่อนจากเดิม

3) วันนี้รู้สึกอย่างไร ..... ชอบมากที่สุด ..... ชอบมาก ..... ชอบเฉย ..... ชอบน้อยที่สุด

เพราะ ตั้งใจทำงานกลุ่ม

4) วันนี้เรียนรู้อะไร ท.ส.ท.ความหมายและเขียนประเภท

5) ความรู้เดิมที่นำมาใช้ ท.ส.เจตีย์

6) ความเข้าใจในการเรียนรู้อะไร มาก

เพราะ ตั้งใจทำงานกลุ่ม

7) สิ่งที่เรียนรู้อะไร จะไปต่อยอดเรื่องอะไร ความรู้

การปรับปรุงคุณภาพของแผนและสื่อ

ก่อนหน้ามีโควิดการเรียนการสอนจะเน้นการใช้สื่อจริงเพื่อให้เด็กเกิดภาพการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมในการเรียนคณิตศาสตร์

แต่ในช่วงโควิด ทำให้ครูมีข้อจำกัดในการใช้สื่อ

- จึงมีการปรับแผนการสอนที่กระชับและเข้าสู่คอนเซ็ปต์ได้ง่ายขึ้น บางส่วนที่ใช้สื่อจริงได้ก็ยังคงใช้สื่อจริงที่ส่งไปให้เด็กเรียนรู้ที่บ้าน และบางส่วนก็ปรับเป็นสื่อ PPT ที่มีการใช้กราฟฟิก แอนิเมชัน จนเมื่อได้ลองใช้แล้วพบว่า การใช้สื่อจริงทำให้เด็กเกิดภาพในใจได้ชัดเจนขึ้น
- มีโอกาสได้ทำโจทย์ท้าทายสำหรับนักเรียนที่ท้าทายสถานการณ์เสร็จเร็ว
- มี Quiz ในช่วงท้ายคาบเรียน เพื่อให้ครูสามารถประเมินนักเรียนได้มากขึ้น

ในสภาวะปกติ

- เน้นการสร้างสื่อที่เป็นวัตถุจริงซึ่งใช้ร่วมกันกับสื่อกราฟฟิก แอนิเมชัน และใช้สื่อที่เป็นแผ่นกระดาษติดกระดานเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
- ครูเตรียมโจทย์ท้าทายไว้ในทุกครั้งของการสอน
- ยังคงมี Quiz ในช่วงท้ายคาบเรียน

จากปรับสื่อเดิมที่ใช้ของจริง แล้วพอปรับมาคู่กับของจริงกับกราฟฟิก ก่อเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า เราจึงสู่การปรับในช่วงภาวะปกติ

ผลดีที่เกิดขึ้น

- สื่อที่หลากหลายทำให้นักเรียนเข้าถึงนามธรรมของคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น
- การได้ทำโจทย์ท้าทายทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ได้เร็ว สามารถสร้างการเรียนรู้ให้ตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
- Quiz ท้ายคาบเรียนทำให้ครูสามารถประเมินความเข้าใจนักเรียนได้เร็วขึ้น

ข้อควรระวัง

- ให้คาดเดาสิ่งที่นักเรียนจะติดขัดจะช่วยให้ออกแบบสื่อที่ช่วยนักเรียนได้ดีขึ้น
- โจทย์ท้าทายต้องมีความน่าสนใจและครูควรอธิบายให้นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอ
- Quiz ต้องออกแบบให้ประเมินได้ตรงกับเป้าหมายในการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

มีการคาดเดาสิ่งที่นักเรียนจะติดขัดนอกเหนือไปจากแนวคิดของนักเรียนทำให้คิดสื่อเพิ่มที่ช่วยเหลือหากนักเรียนติดขัด

การเพิ่มช่องทางการสื่อสาร โดยในช่วงโควิด ใช้ google form ที่ประเมินเจตคติและความเข้าใจที่ทำให้ครูเห็นผลและแก้ไขได้ทันที

ขณะที่ในสภาวะปกติ มีแบบฟอร์มให้นักเรียนประเมินเจตคติและทำ AAR ไปพร้อมกัน ซึ่งนักเรียนจะทำตอนท้ายคาบเรียนและส่งให้ครูผู้สอนเก็บทั้งหมดไปศึกษา

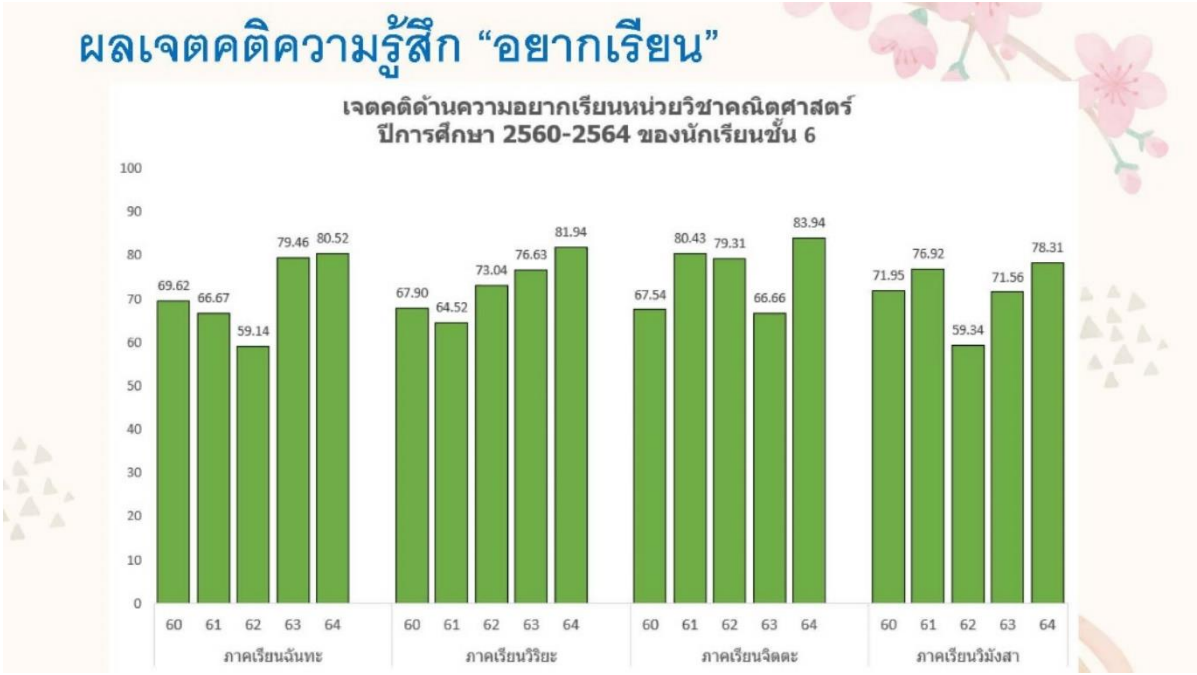

ผลดีที่เกิดขึ้น

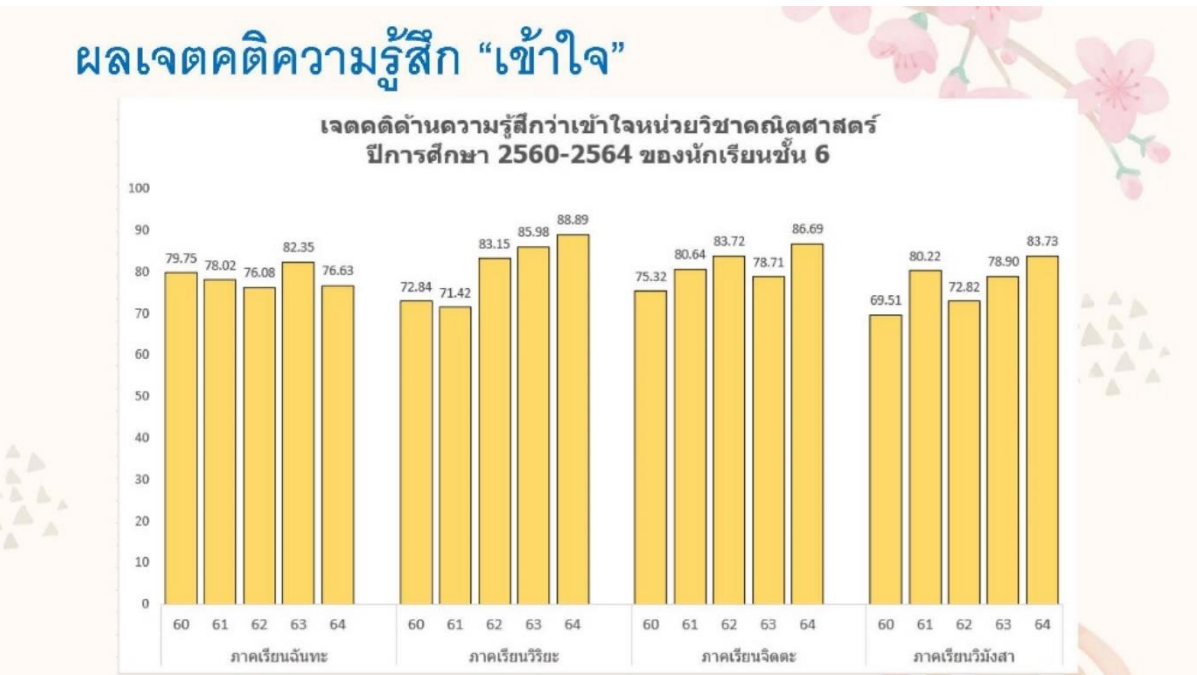
- ครูประเมินความรู้สึก ความเข้าใจและสิ่งที่นักเรียนติดขัดได้ทันที
- การเก็บข้อมูลได้ทันทีวงที่ช่วยให้ครูสามารถปรับแก้ไขแผนการสอน ปรับตนเอง และเข้าช่วยเหลือนักเรียนเป็นแบบรายบุคคลได้รวดเร็วขึ้นในทันทีและในรอบสัปดาห์

ข้อควรระวัง

- การประเมินผลที่บ่อยเกินไปอาจจะทำให้นักเรียนตอบตามความเคยชิน ไม่ได้ตอบให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

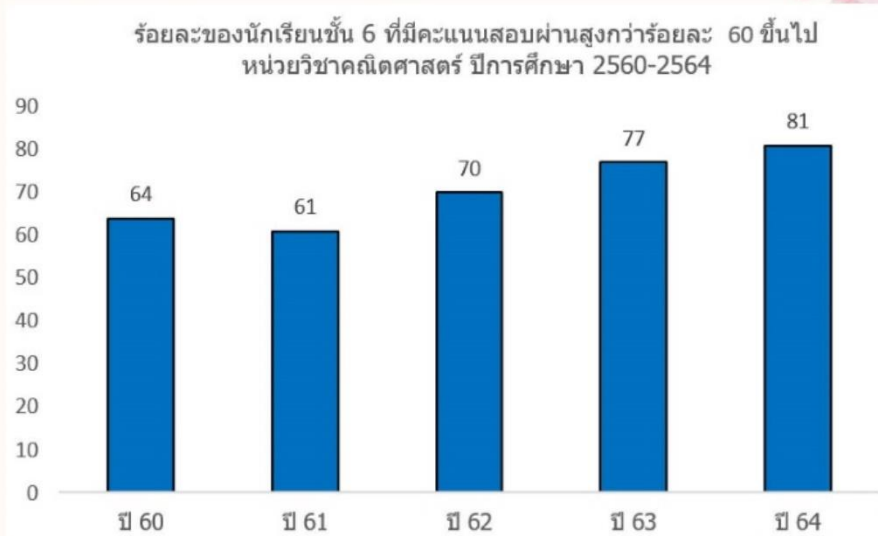

จากกราฟจะเห็นว่าในปี 64 มีแนวโน้มการอยากเรียนเพิ่มสูงขึ้น จากในปี 63 ที่มีการเรียนออนไลน์เช่นกัน และมากกว่าในปีก่อนหน้าที่เป็นการเรียนแบบปกติ

และสอดคล้องไปกับความรู้สึก “เข้าใจ” จะเห็นได้จากในภาคเรียนฉันทะ วีริยะ จิตตะ วังสา ที่เรียนรู้ได้เข้าใจมากขึ้น ซึ่งใน 4 ภาคนี้มีการปรับให้เด็กๆมีกลุ่มเล็กลงเพื่อสร้างความเข้าใจให้เด็กได้มากขึ้น ความอยากเรียนกับความเข้าใจมีส่วน เป็นผลสำคัญไปสู่การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งจากตารางข้างล่าง เมื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเด็ก พบว่า นักเรียนชั้น 6 สอบผ่านสูงกว่าร้อยละ 60 มากขึ้นทุกปี

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

ช่วงซักถาม-แลกเปลี่ยนเรียนรู้

คุณปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร
ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล

จากทั้งหมดที่ทีมเพลินพัฒนา
นำเสนอ จะเห็นว่าสุดท้ายแล้วเป็นเนื้อ
เดียวกัน มีจุดจ้องมองที่คุณภาพ
ผู้เรียนเป็นอย่างไร หัวใจของ วงจร
คุณภาพคือการรับ feedback ที่ต้องมี
เจ้าภาพ รับfeedback คุณผลที่ผู้เรียน

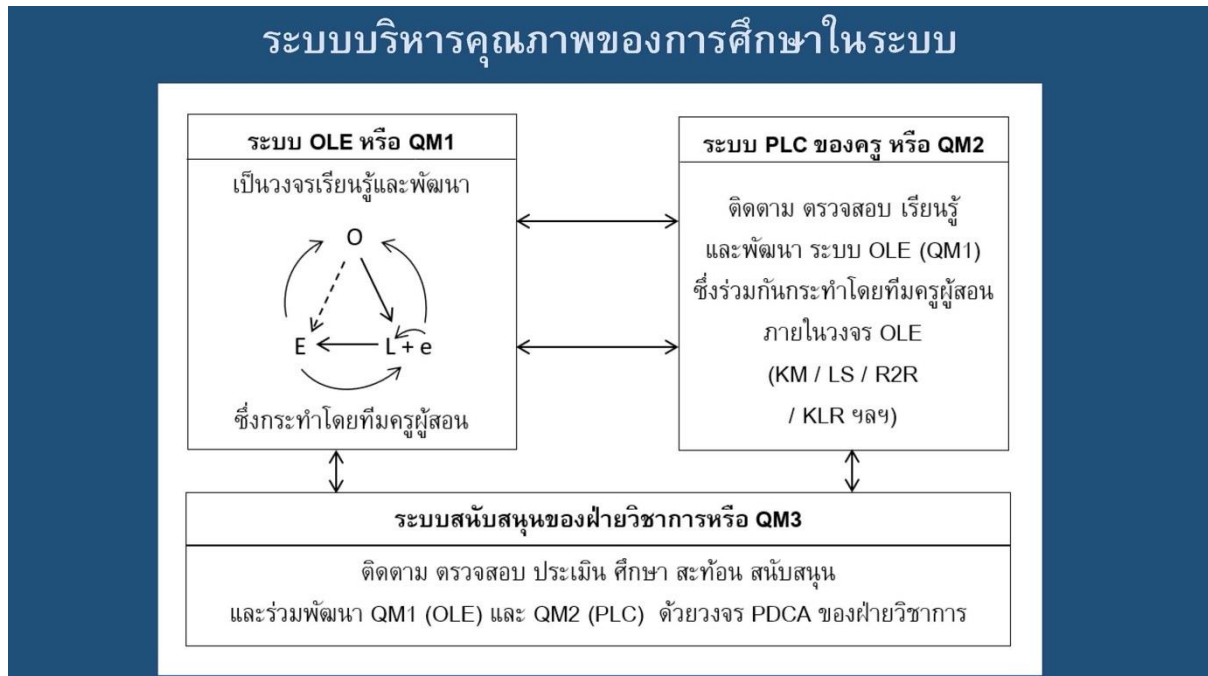
แล้วส่งกลับไปที่คุณ นี่คือนวนจรคุณภาพ เชื่อว่าทุกโรงเรียนก็ทำอยู่เพียงแต่ปรับหรือยกระดับไปอีกนิด นั่นคือ
การหาเจ้าภาพในโรงเรียน และที่สำคัญก็คือ การมีเครื่องมือ PLC ที่เป็นวงเรียนรู้พัฒนาครู โดยครูฝ่าย
วิชาการหรือทีมคุณภาพของโรงเรียนก็จะนำFeedback ที่ได้กลับมาเป็นโจทย์ในวง PLC จะทำให้การพัฒนา
ครู หรือการตั้งรับกับสถานการณ์ปัญหาเกิดขึ้นได้เร็ว นี่คือนวัตกรรมที่ได้เรียนรู้จากเพลินพัฒนา

อ.วรนิษฐ์ วรพรธัญพัฒน์
นักวิชาการ วิจัยและพัฒนา โรงเรียนรุ่งอรุณ ให้ความเห็น วงจรอธิบาทสี่ ขึ้นชมเพลลินพัฒนา ชอบการออกแบบ เทอมการศึกษา ที่ใช้อธิบาท 4 มาเป็นกรอบ ค่ะ สร้างสรรค์และใช้ได้จริง เป็นวงจร Coaching ยกระดับประสิทธิภาพทั้งการทำงานและการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับองค์กรถึงตัวเด็ก ๆ เลย

สรุปความเชื่อมโยงของระบบ QM1-QM2-QM3

ครูศิวัต กล่าวว่า ถ้าเรามองพันออกไปจากโรงเรียนจะพบว่า ไม่ว่าหน่วยงานใดๆก็ตาม ก็อยู่ใน 3 ส่วนย่อย รวมเป็น 1 ระบบใหญ่ คือ ระบบผลิตหรือ QM1 ระบบ PLC หรือ QM2 การติดตาม ตรวจสอบ เรียนรู้และพัฒนา ระบบผลิตหรือ QM1 ซึ่งในทางการศึกษาคือ Metacognition ที่อธิบายได้ว่าเหมือนตัวเรามีตัวเราอีกคนหนึ่งที่ประเมิน เรียนรู้ และกำกับตัวเอง หรือพูดง่ายๆ QM2 คือการตรวจสอบตนเองด้วยตัวเอง หรือโดยสมาชิกใน QM1

จากภาพ จะเห็นว่า ในทางการศึกษา ระบบผลิตของการศึกษาคือระบบ OLE หรือ QM1 เป็นวงจรเรียนรู้และพัฒนาขั้นสูง กระทำโดยทีมครูผู้สอน

ระบบ PLC ของครู หรือ QM2 คือระบบที่ครูตื่นตัวขึ้นเพื่อมองเห็น ประเมิน เรียนรู้ และพัฒนา ตัวระบบ เป็น Metacognition ของระบบ OLE

ถ้าครูไม่มี PLC ก็จะเป็นในลักษณะที่ครูทำไปเรื่อยๆ คนไหนเก่งก็ทำได้มาก คนไม่เก่งก็ทำได้น้อย แต่พอมีระบบ PLC คนที่เก่งกับคนที่ไม่เก่งก็จะได้เรียนรู้กันและกัน เกิดการเรียนรู้ การสังเคราะห์ เกิดการเรียนรู้ใหม่ในลักษณะที่เป็นกลุ่ม เป็นทีม อย่างมีพลัง ก่อเกิดการเรียนรู้ PLC ทำให้เกิดพลังการเรียนรู้

ครูขาดให้ข้อสรุปจากประสบการณ์ โดยย่ำว่า PLC หรือ QM2 ไม่ใช่ระบบผลิต ต้องเข้าใจตรงนี้ก่อน การมีระบบผลิต OLE หรือ QM1 โรงเรียนก็สามารถไปได้ดีมีคุณภาพ แต่สุดท้ายจะเป็นคล้ายจักรกลและมีลักษณะตึงตัว เหมือนรถที่มีเครื่องยนต์ก็สามารถวิ่งไปได้ ถ้ามีแต่ PLC หรือ QM2 ระบบไปไม่ได้ เหมือนมีพลังเทอร์โบแต่ไม่เครื่องยนต์รถก็ไปไม่ได้

ขอเตือนว่า *PLC ไม่ใช่ระบบผลิต ไม่ใช่รากแก้วของการพัฒนาคุณภาพ เพราะรากแก้วของคุณภาพการศึกษาอยู่ที่ OLE แต่ PLC คือ รากฝอย ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย*

สำหรับ QM3 จะต้องเข้าใจ QM1 QM2 อย่างดี ต้องออกแบบตัวองค์กรของ QM3 ให้สอดคล้อง และแผนงานก็ต้องสอดคล้อง และคณะผู้ทำเองทั้งหมด อย่างเช่นทีมของผม ขึ้นมาจากครูทุกคน จึงเข้าใจเรื่องภายในทั้งหมด ก็คือ ตั้งแต่ตัวโครงสร้าง ตัวแผนงาน ระบบการทำงาน กระบวนการทำงาน และตัวบุคคล เราต้องเข้าใจ QM1 QM2 เป็นอย่างดี ต้องเข้าไปเป็นหนึ่งในเดียวกับ QM1 QM2 ให้มากที่สุด

สรุปบทบาทของ QM3 คือต้องมีคนรับผิดชอบซึ่งก็คือทีมวิชาการ ฝ่ายประเมิน ประกันคุณภาพ และบทบาทจริงๆคือผู้ไปตั้งคำถามกับ QM1 QM2 เพื่อให้เกิดการพัฒนา และที่สำคัญคือต้องเอาผลจากการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน ไปศึกษาและรวบรวม เรียบเรียง แล้วจึงสะท้อนกลับ พร้อมกับสนับสนุนสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนา หรือแม้กระทั่งการลงไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา

มีเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งที่พบคือ เมื่อตระหนักชัดและลงมือทำ OLE ผมใช้ PLC ในการทำให้ OLE ที่บกพร่องนั้นสมบูรณ์

ถ้าดูตามระบบจะเห็นว่า OLE เป็นประธาน PLC เป็นตัวหนุนที่ 1 และ QM3 เป็นตัวหนุนสุดท้าย แต่ในทางปฏิบัติจริงของเพลินพัฒนา เราเอา QM3 ไปสร้าง QM2 และเอา QM2 ไปสร้าง QM1 นี่คือความรู้ปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงจากประสบการณ์ของโรงเรียนเพลินพัฒนา

สุดท้ายครูขาด แนะนำว่า

“ถ้าโรงเรียนไม่มีอะไรในมือแนะนำให้ทำ QM3 ก่อน เอาคนที่ดีที่สุด รับผิดชอบสูงสุด คุณภาพสูงสุด มาอยู่ใน QM3 แล้ว เอา QM3 ไปสร้าง QM2 เมื่อได้ทีมที่แข็งแกร่งจาก QM2 ก็เอาไปสร้าง QM1 ให้สำเร็จ เมื่อนั้นประธานจะย้อนกลับไปทำ QM1 สรุปวิธีทำคือ 3-2-1 และหมุนต่อไปเป็น 1-2-3”

กล่าวปิดเวที

คุณปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล กล่าวปิดเวที โดยชี้ประเด็นว่า ต้องเริ่มที่ การตั้งเป้าหมายของคุณภาพก่อน แล้วหาวิธีการไปสู่เป้าหมาย และลงมือทำ ซึ่งโจทย์ทั้งหมดก็มาจากผู้ลงมือ ทำ และระบบก็จะเดินต่อไป

“เพราะฉะนั้น โรงเรียนอื่นๆ เห็นแล้วใช้ใหม่ว่าบทบาทของฝ่ายวิชาการ ที่ครูพูดบอกว่า ต้อง ตั้งเป้าหมายคุณภาพและตรวจสอบว่าไปถึงเป้าหมายคุณภาพหรือไม่ ด้วยเครื่องมือวัดคืออะไร เมื่อวัดได้แล้ว การจะสะท้อนผลกลับไปครู และชวนครุมาคิด จะพัฒนาตัวเองอย่างไร แล้วไปสนับสนุนครู ซึ่งกลไกหรือ ฟันเฟืองตรงนี้ต้องมีที่วิชาการและประกันคุณภาพเป็นเจ้าภาพ ทำให้เห็นเป้าหมาย มี Feedback เป็น กระบวนการชวนพูดคุยพัฒนา ซึ่งตรงนี้เพลินพัฒนาทำได้ดีผ่านการเล่าเรื่องที่แสดงให้เห็นในวันนี้”

ตรงนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ไม่ว่าจะเจอภาวะวิกฤติอะไร กลไก QM1 QM2 QM3 เมื่อหมั่นแล้ว จะทำให้สามารถตั้งรับกับสถานการณ์ปัญหาต่างๆได้ดี ถ้าโรงเรียนไหนสนใจอยากเรียนรู้กลไกคุณภาพแบบนี้ สามารถไปเรียนรู้ฝังตัวกับโรงเรียนเพลินพัฒนาได้

สุดท้ายนี้ เชื่อมั่นว่าทุกโรงเรียนที่ได้มาเรียนรู้กับโรงเรียนเพลินพัฒนาจะได้เห็นจิ๊กซอร์ที่จะหยิบไป ประกอบร่างกับสิ่งที่โรงเรียนทำอยู่ได้ เกิดระบบคุณภาพของโรงเรียน

พบกันครั้งต่อไป

เวทีเยี่ยมชมโรงเรียนตัวอย่างออนไลน์ ครั้งที่ 3 โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จ.บุรีรัมย์ กับประเด็น การเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ มีประเด็นสำคัญ อะไร / การปรับตัว “โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา” ต้องทำอะไรบ้าง แล้วพบกัน วันเสาร์ที่ 2 กรกฎาคม 2565 เวลา 09.00-12.00 น.

*****จบเวที*****

ภาพบรรยากาศเวทีเยี่ยมชมโรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายประถม)

